

คณะศรีทธาเจ้า

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

โยม : มีคำถาม ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ แล้วก็อัปนาสมาธิ เป็นการแบ่งแต่ละช่วง เวลาปฏิบัติ ความรู้สึกตรงไหนมันถึงจะแยกว่าถึงตรงนี้แล้วว่ะ

หลวงพ่ : ใ้ฉันพูดถึง ถ้าจะพูดอย่างนี้ เวลาพวกเราเข้าใจมันจะเข้าใจกันอย่างนี้ อันนี้เราจะพูดอย่างนี้ก่อนนะ เราจะพูดอย่างนี้ ไซ้ ความเห็นของเราคือว่า ขณิกะ อุปจาระ อัปนา มันระดับไหน ทีนี้ถ้าเราจะพูดเรื่องอย่างนี้นะ มันบอกว่าในอจินไตย ๔ เรื่องพุทธวิสัย เรื่องกรรม เรื่องโลก เรื่องฌาน เรื่องสมาธิ เรื่องฌาน อจินไตย ๔ คือว่ามันกว้างขวางจนเราแบบว่าเราจะบอกว่าจะพูดตายตัวไม่ได้

ไม่ใช่ว่าจะตอบเพื่อจะหลบนะ เราจะพูดให้เห็นภาพก่อนไงว่าเราจะเอาหลักตายตัวว่าเป็นระดับไหนๆ มันเป็นอย่างนี้ อย่างเช่นโยมมีลูก แล้วอย่างโยม แล้วอย่างผู้เฒ่าผู้แก่ ประสบการณ์ของคนมันไม่เหมือนกันไซ้ไหม ทีนี้ประสบการณ์ไม่เหมือนกัน แล้วความเข้าใจไม่เหมือนกัน เด็ก ความเข้าใจ เด็กเล็กๆ เด็กมันเข้าใจอย่างหนึ่ง ใ้พวกเราเข้าใจอีกอย่างหนึ่ง พวกที่เขาชำนาญการไปแล้ว อย่างผู้อำนวยการ พอเขาเห็นลูกน้องทำผิดเขารู้หมดเลย เพราะเขาผ่านงานมาหมดแล้ว

ทีนี้ตรงนี้เราจะบอกว่า ในขณิกสมาธินะ มันแบบว่าคนชำนาญการอย่างไร มันเป็นการผ่านมา แล้วอุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ แต่โดยหลักพูดได้ ขณิกสมาธิ เหมือนกับเราเข้าไปสงบไซ้ไหม ขณิกสมาธิ พอเราเข้าไปสงบ สงบเล็กน้อย แล้วส่วนใหญ่เป็นได้แค่นี้เอง เป็นได้แค่นี้เพราะอะไร เพราะความเคยชินของใจ มันจะเข้าไปสงบเล็กน้อย เข้าไปสงบเล็กน้อย พอสงบ

เล็กน้อย หลวงตาท่านพูดอย่างนี้ละ ทำสมาธิบ่อยๆ ทำความสงบเล็กน้อยบ่อยๆ จนจิตเป็นสมาธิสงบบ่อยๆ นะ ภาวนา ว่าไปภาวนากัน ภาวนาบ่อยครั้งเข้าจนจิตเป็นสมาธิ

พอจิตเป็นสมาธิ เพราะอะไร เพราะเราชำนาญใช้ใหม่ พอชำนาญ เรากำหนดพุทโธๆ เข้าไป มันสงบเล็กน้อย แล้วพอเรารักษามันด้วยสงบเล็กน้อยบ่อยครั้งๆ เข้า ไอ้คำว่า “สงบเล็กน้อย” มันต่อเนื่องบ่อยๆ พอมันต่อเนื่องบ่อยๆ มันตั้งมั่น พอดั่งมั่น เราทำงานได้แล้ว พอการทำงานแล้ว นี่มันเป็นอุچارสมาธิ อุچارะ หมายถึงว่า จิตมันสงบอยู่ แต่จิตสงบแล้ว เหมือนคนทำงาน เราทำงาน เวลาเราทำงานนะ เราทำงาน เรามีสมาธิใหม่ ถ้าวันไหนเราไม่มีสมาธิ งานของเรามันไม่ได้ดีหรอก แต่ถ้าเรามีความตั้งใจ เรามีความตั้งใจ เราตั้งใจมาก เราทำงาน งานจะออกมาสวยมากเลย

ฉะนั้น อุچارสมาธิ อัปนาสมาธิ เวลาที่บางคนมันชำนาญเข้าไป อัปนา เวลารวมใหญ่คนที่ภาวนาไม่ค่อยเข้าถึงตรงนี้ เพราะอะไร เพราะเข้าไปแล้วมันเป็นการเข้าไปพักจิต พอเข้าไปอัปนาสมาธิ พอเข้าไป จะพุทโธก็ได้ จะอานาปานสติก็ได้ พอเข้าไปมันเป็นสมาธิล้วนๆ เลยทำอะไรไม่ได้หรอก

ทีนี้เอาแค่วัน แค่วันอุچارะ แค่วันอัปนา มันเหมือนคนชำนาญใจ คนชำนาญ ถ้าคนเป็นเจโตวิมุตติ เรื่องสมาธิเข้าออกมาก โอ้โฮ! มันเหมือนเป็นของเล็กน้อยเลย แต่ถ้าเป็นอย่างเช่นทางหลวงปู่คุณุญนะ หลวงปู่คุณุญท่านเป็นปัญญาวิมุตติ ไม่ต้องสงบขนาดนั้น ให้จิตแบบว่าจิตมันตั้งมั่น จิตเป็นสมาธิ แล้วจิตเป็นสมาธิอย่างนี้ละ มันเป็นสมาธิ แต่มันไม่เป็นสมาธิแบบเจโต ถ้าเจโตเวลามันเป็นอัปนามันจะสักแต่ว่ารู้เลย แล้วเวลามันเข้า ตอนที่จะเป็นอย่างนี้ได้นะ ส่วนใหญ่เวลาเข้าไป มันจะเหมือนตกจากที่สูง มันจะอาการวูบจนเราตกใจ แต่ถ้ามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันไม่มีอาการอย่างนี้หรอก แล้วพอเป็นสมาธิปั๊บ มันก็เป็นสมาธิ โอ้โฮ! สุขมาก มันเว้งว่าง ในปัญญาวิมุตติมันไม่มี

ทีนี้ในคำว่า “ขณิกสมาธิ อุچارสมาธิ อัปนาสมาธิ” ในขณิกะมันก็มีหยาบ มีกลาง มีละเอียด ในอุچارสมาธิมันก็มีหยาบ กลาง ละเอียด เหมือนกับนักกีฬา กำลังของคนไม่เท่ากันหรอก เราเป็นนักกีฬาด้วยกัน เราออกกำลังกาย วิ่งเท่ากันเลย วิ่งรอบสนามฟุตบอลคนละ ๑๐ รอบทุกวันเท่ากัน แต่ออกมาแล้วร่างกายของคนจะแข็งแรงไม่เท่ากันหรอก

นี่ไง เราจะพูดตั้งแต่ตอนปีแรกว่ามันเป็นอย่างนี้ เพราะถ้ามันจิตใจเสียตายตัวไป มันเป็น
หมวดหมู่ได้ จัดเป็นหมวดหมู่ แต่จะบอกให้เป็นอย่างนั้นๆ โดยทุกคนให้เสมอภาคกัน...ไม่ใช่

โยม : อย่างนี้ในระดับอัปนาสมาธิก็คือว่าลมหายใจไม่มี กายไม่มี มีแต่ตัวรู้อย่างเดียว
อันนี้คือเขาอัปนาแล้ว ไม่มีความคิด มีแต่ตัวรู้

หลวงพ่ : ไซ้ อัปนา สักแต่ว่า แต่อย่างนี้ละ แต่เวลาเข้า โอ้โฮ! เข้ายากมากนะ อัปนา
เข้ายากมาก ไม่เข้ายากมากหรอก แบบว่าจิตมันเข้าไป ประสาเรา ครูบาอาจารย์เป็นกันไม่ก็หน
หรอก เขาเรียกรวมใหญ่ ไม่ก็หนหรอก

โยม : ก็คือเวลามันเข้าอยู่ดีๆ มันก็เหมือนวูบลงไป ตกฟุบ แล้วก็ไปอยู่ตรงนั้นเลย

หลวงพ่ : ไม่ใช่ อันนี้ผิดแล้ว ถ้าพูดอย่างนี้ ขอให้พูดอย่างนี้มา แล้วพูดอย่างนี้มา อันนี้
ไม่ใช่อัปนาสมาธิ วูบหายไปเลยนะ วูบเข้าไปเลยนะ

โยม : ครับ

หลวงพ่ : ผิด ถ้าอย่างนี้ละ ตกวงค์ ถ้าวูบหาย มันพุทโธๆ วูบหายไปเลย แล้วพอถึงเวลา
จะรู้สึกตัว จะออกมา

โยม : ผมยังสงสัยว่าคำว่า “ภวังค์” นี้มันคือส่วนไหนของสมาธิ

หลวงพ่ : ภวังค์มันเป็นส่วนที่ว่ามันจะเข้าสมาธิไม่ได้ มันตัดตอนสมาธิไป แล้วตอนนี้
นะ ๕๕ เปอร์เซนต์เป็นอย่างนี้หมด แต่ส่วนใหญ่แล้วเป็น เราก็เป็น เคยผ่านอย่างนี้มา ตรงนี้มัน
เป็น เวลาทำสมาธิมันจะมีตรงนี้ เราจะเปรียบกับตรงนี้ บอกว่า ตรงนี้มันเหมือนว่า เราขับรถมา
เมื่อกี้นี้ละ มันมีคอสะพาน บนถนนจะมีสะพาน สะพานข้าม สะพานเล็ก สะพานแคบหรือกว้างก็
แล้วแต่ ทีนี้สะพานมันมีคอสะพาน ทีนี้ถ้าคอสะพานมันขาด เราจะตกคอสะพาน เราจะข้าม
สะพานไม่ได้ เวลาจิตเข้าสมาธิเหมือนกัน มันจะตกภวังค์ คอสะพานคือกัณฑ์ แล้วรถตกคอ
สะพาน ส่วนใหญ่ตกคอสะพาน แล้วเราต้องแก้ตรงนี้ ถมคอสะพานให้เต็ม รถจะได้ข้ามผ่านจาก
คอสะพาน แล้วข้ามเข้าสะพาน เข้าสมาธิไปเลย

โยม : แล้วจะแก้อย่างไรครับ

หลวงพ่อบอก : ตั้งสติดีๆ ตั้งสตินะ ตั้งสติแล้วพุทโธๆ หรือกำหนดลมไม่ให้มันเป็นสมาธิ อย่าให้เป็น ให้คอสะพาน อย่าให้เป็น เพราะลม กำหนดลมหรือกำหนดพุทโธมันเป็นคำบริกรรม มันให้จิตเกาะ มันเหมือนเราข้ามถนน รถวิ่งบนถนน แต่รถไม่ไต่ถนน ถนนเป็นถนน รถเป็นรถ จิตมันวิ่งไปบนถนน จิตมันวิ่งไปบนพุทโธ พุทโธมันเหมือนถนน พุทโธทิ้งไม่ได้เลยนะ เหมือนถนนเลย รถบังคับบนถนนเลย แต่ถ้ารถมันออกนอกทาง มันตกข้างถนนไป มันเข้าไปไม่ได้นะ พุทโธเหมือนถนนที่เราเข้าไป แต่พุทโธๆ มันจะหายวับไปเลย อันนี้เรียกว่าตกวงค์เลย

แต่ถ้าเป็นอัปนาสมาธินะ กำหนดลมหรือพุทโธก็แล้วแต่ มันจะพุทโธๆ ขนาดไหน จิตมันจะลงนะ พุทโธอยู่ จิตมันลง มันตก มันควงสว่าง มันลงขนาดไหน พุทโธๆ มันค่อยๆ งามไปๆ แต่สติเราพร้อมนะ เหมือนถนนนี้ชัดเจนนมาก คนขับไม่ได้หลับใน คนขับ โอ้โฮ! ชัดเจนนมาก ถนนมันก็ไปยาว โอ้โฮ! ไปเรื่อยๆ มันเข้าถึงจุดหมายเป้าหมายปลายทางเลย พุทโธๆ แก่เรา แต่ตรงนี้เวลาสติไม่ทันมันจะวูบ โอ้วบนี้เป็นทุกคน เพราะอะไรรู้ไหม เพราะเรื่องของการเข้าสมาธิ โดยธรรมชาติของจิตมันเป็นแบบนี้ จิตมันเป็นแบบนี้

จิตเราเปรียบเหมือนสัมนะ เหมือนผลไม้ นะ มันมีเปลือกส้มไซ้ใหม่ ไ้เปลือกส้มคือความคิด เปลือกส้มนี้เป็นความคิด ที่นี้พอถ้าเราปอกเปลือกส้มออกมันก็คือส้มไซ้ใหม่ ที่นี้ส่วนใหญ่มันปอกเปลือกส้ม มันไปกินเปลือกส้มกัน เปลือกส้มขมนะ เอ็งกินเปลือก กูกินเนื้อ อาการของจิต ที่นี้พอจะเข้าไป โดยเปลือกสัมนะ เราจับส้ม เราจะหยิบส้ม เราต้องหยิบ เราต้องโดนเปลือกส้มแน่นอน เราเข้าสู่สมาธิ เราต้องผ่านอาการของจิตแน่นอน

ที่นี้อาการของจิต เวลาจิตจะเข้าไป อาการของจิตมันมีหลากหลายมาก แล้วแต่จริตนิสัยของคน ฉะนั้น พอจะเข้าไป เห็นนิมิตบ้าง เห็นโน้นบ้าง เป็นอาการร้อยแปดเลย ทุกดวงใจจะเป็นอย่างนี้หมด โยมไม่ต้องคิดมาก ทุกคนจะเป็นอย่างนี้หมด ที่นี้พอเป็นอย่างนี้หมด ในอภิธรรมถึงบอกไว้ว่า “กำหนดพุทโธเป็นสมณะแล้วมันจะเกิดนิมิต มันจะเกิด ผิดหมด ต้องอยู่เฉยๆ ต้องใช้กำหนดสติพร้อม ต้องใช้ปัญญา คือปัญญาสายตรง ห้ามเป็นสมณะ”

จะปัญญา จะนามรูป จะพิจารณาอะไรก็แล้วแต่นะ มันก็เปลือกส้มล้านเปอร์เซ็นต์ แล้วเราทำความเข้าใจใจของคนคือส้ม ส้มมันมีเปลือกแน่นอนไซ้ใหม่ มึงจะกำหนดอะไรก็ต้องมีเปลือกส้มไซ้ใหม่ เปลือกส้มไปวางที่ไหนก็คือเปลือกส้มไซ้ใหม่

เขาพูดกันไปเอง ที่นี้เขาปฏิเสธตรงนี้ เราเศร้าใจตรงนี้รู้ใหม่ เศร้าใจที่เราเป็นสมณะ คือเราเข้าไปเผชิญมัน คือเราพยายามปกปิดเปลือกส้มเข้าไปถึงเนื้อส้ม แต่ของเขา เขาปฏิเสธว่าเปลือกส้มกับเนื้อส้มเป็นอันเดียวกันไง เขาไม่ยอมรับไง คือว่าเขาจะให้จิตของเรา ให้พวกการภวานาของเรา ให้ความคิดเป็นจิตสำนึก มันไม่ลงสมาธิ เราจะบอกว่ามันไม่เป็นสมาธิหรือก มันเป็นความคิดพวกเรา

แต่ถ้าเป็นสมาธิ คำว่า “จิตที่เป็นสมาธิ” กับ “จิตเป็นปกติ” ปุถุชนมันต่างกันใหม่ ต้องต่างกันใช้ใหม่ เพราะจิตที่มีอาการแตกต่าง เขาบอกตรงนี้ผิด พอบอกตรงนี้ผิดปั๊บ มันก็ห้ามลงสมาธิใช้ใหม่ เพราะลงสมาธิไป ไอ้อาการที่โยมเป็นหรืออาการที่เราเห็นนิมิตต้องเป็นทุกคน เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะลูกศิษย์เรา ไม่ใช่ลูกศิษย์หรือก เวลาพวกโยมพวกที่มาถามปัญหาเขา กำหนดนามรูปอยู่นะ แต่เขาเห็นนิมิต เขาเห็นนิมิต แล้วเขากำหนดนามรูปไปแล้วจะไม่เห็นนิมิต อภิธรรมจะไม่เห็นนิมิต เพราะอะไร เพราะใช้ปัญญาอยู่จะไม่เห็นนิมิต คนเห็นนิมิตคือว่ามันตกไปในสมณะ

แต่ที่นี้สมณะ ถ้ามันจะเข้าสมาธิ เพราะอะไร เพราะศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าไม่มีสมณะ ไม่มีสมาธินะ มรรค ๘ เกิดไม่ได้ มรรค ๘ มีสัมมาสมาธิ คือว่าการภวานาแบบครูบาอาจารย์เรา พระป่า คือมันภวานาตามข้อเท็จจริง คือตามข้อเท็จจริงของหัวใจ ของจิต ของความเป็นจริง

แต่ถ้าเป็นอภิธรรม เขาภวานาโดยเป็นการสร้างจิตให้อยู่อย่างนี้ ห้ามแปรเปลี่ยน มันแปลกเนาะ กินข้าวแล้ว ห้ามรู้สึกอึด แปลกใหม่ นี่เรากำหนดอภิธรรม เรากำหนดตรงนี้ไง เรากำหนดตรงที่แบบว่า กินข้าวอยู่ แต่ห้ามมีอาการนะ ก็อึดแล้วจะไม่ให้รู้สึกว่าอึดได้อย่างไรวะ จิตที่เป็นสมาธิเป็นอย่างนี้ นี่ไง พระป่าที่ปฏิบัติเราเป็นอย่างนี้ แต่คนมาอธิบายตรงนี้เข้าใจได้ยาก แล้วคนอธิบายมันไม่มีจุดยืนไง เวลาพิจารณาเข้าแล้วเขวหมดใจ

โยม : แล้วความรู้สึกที่ว่าตกกว้างกับที่เป็นสมาธิต่างกันอย่างไรครับ

หลวงพ่ : เยอะมาก การที่ตกกว้างนั้นะ เวลาเราพุทโธๆ แวบหายไปเลย เหมือนคนนอนหลับ แล้วเวลาจะออกเหมือนคนตื่นจากหลับ จับตรงนี้ไว้ แล้วถ้าเกิดเป็นสมาธินะ พุทโธๆ มันรู้ทุกทีเลย พุทโธๆ ถ้าเป็นขณิกะนะ พุทโธๆ มันสบายๆ ขณิกะคือจิตมันแบบว่ามันสบายๆ แต่มันลงลึกไปไม่ได้ เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะคนไม่กล้าพุทโธ เพราะความเข้าใจผิด เพราะตามตำราครูบาอาจารย์ท่านสอนบอกว่า ถ้าพุทโธๆ ไปแล้วพุทโธมันต้องละเอียดไปเรื่อยๆ จนพุทโธ

หายไป ตัวเองก็เลยไปสร้างการหายขึ้นมาด้วยการสร้าง คือพุทโธๆๆ เบาๆ ไป มันก็อยู่แค่นี้ เพราะอะไรรู้ใหม่ เรบอกเมื่อไหร่ใหม่ รดิ่งไปบนถนนใหม่ พุทโธเหมือนถนนไป แล้วถนน เรามันแคบ ถนนเรามันสั้น ถนนเราไม่ถึงที่หมาย มันจะไปถึงถนนได้ใหม่ ก็พุทโธๆ แล้วให้มันหายไปใน

พุทโธเป็นที่เกาะของจิตนะ จิตอยู่กับพุทโธเข้าไปเรื่อยๆ พุทโธๆๆ ถ้าถนนมันไปเรื่อยๆ มันจะไปไหนมันก็ไปได้ใหม่ พุทโธๆๆ พุทโธไปเถอะ เราตะโกนพุทโธไปเถอะ แต่จิตมันสงบนะ มันสงบของมันเอง มันจะรู้สึกคำว่า “พุทโธ” คือจิตมันเกาะพุทโธ เหมือนเราเดินตลอด ทำงานตลอดเวลา มันไม่หลับ แต่เราไปนึกพุทโธๆ แล้วบอกว่า ถ้าพุทโธนี้มันหายเพราะวิตก วิจารณ์ นึกเอา พุทโธๆ นึกขึ้นมา จิตเลยไม่สงบ

จิตสงบ พุทโธมันต้องหายไป...ใช่ เวลาอัปนาสมาธิหายหมดเลย แต่มันหายด้วย ข้อเท็จจริง มันหาย เหมือนจิตมันละเอียดเข้ามา เหมือนจิตมันไม่รู้สึกรู้ตัว เหมือนอย่างที่เราหลงตา บอก กำหนดพุทโธๆๆ จนพุทโธไม่ได้เลย จนพุทโธไม่ได้เลย เราก็แปลกใจ เอ๊ะ! ทำไมพุทโธไม่ได้ เพราะจิตมันเป็นเนื้อ เหมือนถนนมันถึงเป้าหมายแล้วเราเข้าไปจอดที่จอดรถแล้ว ลงรถเรา ถนนต่อไปไม่ได้ใหม่ แต่รถเราจอดอยู่นั้นใหม่ อยู่นั้นบนถนนมันไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นถนน อะไรเป็นรถ มันหาย อันโน้นหายก่อน อันนี้หายก่อน มันไม่ยอมเข้าสมาธิไป สมาธิเหมือนเป้าหมายที่เราจะไป

โยม : อย่างนี้การตกวงค์ก็ไม่มีตัวรู้

หลวงพ่ : ใช่

โยม : อย่างนี้คุณตัวรู้ได้ใหม่ ถ้าพอมันนิ่งไปแล้วเรารู้หรือว่าเราไม่รู้

หลวงพ่ : ส่วนใหญ่แล้วไม่รู้ เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะว่าถ้ามีรู้ อยู่ มีสติอยู่ มันตกวงค์ไม่ได้ เวลาตกไปแล้วไม่รู้หรอก แต่เรานึกว่าเรารู้ แต่ความจริงไม่รู้หรอก แก่ไม่ได้หรอก คุณจิตอยู่ ดูๆ ก็หายไปเลย ทำไม่รู้ใหม่ ที่หายไปเลยเพราะขาดสติ ถ้ามันไม่ขาดสติมันหายได้อย่างไร แต่ส่วนใหญ่แล้วคน ประสาเราเลขนะ ๘๐ เปอร์เซนต์ไม่ยอมรับว่าหาย

มีลูกศิษย์เราอยู่คนหนึ่ง นั่งตลอดรุ่งนะ นั่งตั้งแต่ ๖ โมงเย็นถึง ๖ โมงเช้าทุกวันเลย แล้วเขาบอกว่านั่งทุกวันเลย แล้วเขาบอกว่าถ้านั่ง ๖ โมงเย็นถึง ๖ โมงเช้า ส่วนใหญ่แล้วอย่างนี้จิตต้องมีกำลัง ถ้าเป็นสมาธิต้องมีกำลัง ต้องวิปัสสนาได้สบายๆ เลย แต่เขาทำไม่ได้

เราบอก “นี่ตกวงค์”

“ไม่ๆๆ”

เขาอยู่กับหลายคนใช่ไหม ผู้หญิง เขาอยู่ที่โพธารามเยอะมาก ผู้หญิงหลายคน ทีนี้เขาก็ดูกัน สังเกตกัน เขาบอกไม่ตกวงค์ได้อย่างไร กรนเลย แต่ตัวเองไม่รู้ ก็ตัวเองนั่งอยู่นี้ มันก็ตกวงค์หายไป แล้วจนกรนเลยนะ สุดท้ายแล้วผู้หญิงที่นั่นบอกเขายืนยันว่านั่งหลับ แต่เขาบอกเขาไม่ อย่างไรก็ไม่ แต่นั่งได้จริงๆ นะ แต่เขานั่งหลับ แต่เขาไม่รู้ตัว ทุกคนบอกว่าหลับๆ

แต่เราไม่ได้เข้าไปอยู่ร่วมกับผู้หญิง แต่เราบอกว่า ถ้าโดยเหตุผล ถ้าเป็นสมาธิ สมาธิเป็นพื้นฐานมันต้องมีกำลัง มันต้องมีความสุข มันพูดได้ชัดเจน แต่นั่งได้ตลอดรุ่ง แต่พูดถึงกำลังไม่มีก็ทำงานไม่ได้ โดยเหตุ โดยข้อเท็จจริงมันฟ้องตัวเอง แต่เขาก็ว่าของเขาเป็นอย่างนั้นนะ สุดท้ายพอพวกโยมที่อยู่ด้วยกันยืนยัน เขายอมรับว่าเขาหลับ นิ่งหลับคือตกวงค์ใจ คือมันหายไป พอพูดอะไรๆ ไป มันก็เหวี่ยงหายไปเลย ทีนี้หายไปมันก็อยู่ของมันอย่างนั้นนะ นี่เขาเรียกสมาธิหัวต่อพรหมลูกพี่

โยม : แล้วอย่างนี้คือสมมุติพอออกมาแล้ว ถ้ามั่นเข้าสมาธิจริงๆ ออกมามันจะสดชื่นใช่ไหม

หลวงพ่ : ไซ้ๆ

โยม : แต่อย่างนี้ถ้าออกมามันก็เหมือนปกติ เหมือนไม่ได้พักอะไรเลย

หลวงพ่ : ไซ้ๆ

โยม : อย่างนี้เราดูตัวตอนออกได้ใหม่ว่าไอ้เมื่อกี้ที่เราเข้าสมาธิ มันเข้าสมาธิหรือตกวงค์ถ้าออกมาแล้ว เออ! รู้สึกว่ามันสว่างไม่ม่วงแล้ว อย่างนี้แสดงว่ามันเข้าสมาธิ

หลวงพ่ : ไซ้ๆ ใ้อ่างนี้มันข้อเท็จจริง มันพิสูจน์ได้ เราเป็นนักปฏิบัติ เราต้องทดสอบ การปฏิบัติเนะ อย่างว่า ดูอย่างการศึกษาสิ เขายังต้องมีการวัดผลไซ้ใหม่ อันนี้เราภาวนาก็ไม่รู้จัก วัดผล ไม่รู้จักผลเป็นอะไรเลย ต้องวัดผล แล้วการวัดผลต้องให้ได้มาตรฐาน ไม่ใช่วัดผลเข้าข้าง ตัวเอง ส่วนใหญ่แล้ววัดผลจะเข้าข้างตัวเอง

โยม : อย่างนี้เวลาเข้าไปแล้ว เวลาออกอย่างนี้ คือมันคล้ายๆ กับว่าพอเรา เอ๊ะ! ขึ้นมา สมาธิมันก็จะคลาย อย่างนี้คือตกภวังค์หรือเปล่า

หลวงพ่ : แน่นอน ถ้าอย่างนี้ตกภวังค์แล้ว เพราะกรรมคานะ โทษนะ เราจะบอกว่าโยม อย่าเสียใจนะ เราเป็นมาเหมือนโยม เราหายทีหนึ่ง ๓-๔ ชั่วโมง เราพูดอย่างนี้บ่อยในซีดีเรา เรา เป็นมาแล้ว ตอนบวชพรรษาหนึ่งพรรษาสองไม่รู้ ก็ไม่รู้นี่แหละ แล้วจริงๆ แล้วยังถือตัวด้วยนะ ยังคิดในใจ เออ! เราเก่ง เพราะเวลานั่งสมาธิ เราไปอยู่กับสายหลวงปู่ฝั้น ฝั้น สายหลวงปู่ฝั้นเขาจะ ทำวัตรเย็น แล้วเขาจะนั่งสมาธิ นั่งรวมหมู่ เรานั่งได้สบายๆ เลย พอนั่งๆ สักพัก พุทโธๆ มันก็ หายไปเลย แล้วบางทีเขานั่งกันที่ ๔ ชั่วโมง ๕ ชั่วโมงนะ เขานั่งกันนาน อย่างเช่นอาจารย์จันทร์ เรียนนั่งที่ ๓-๔ ชั่วโมง เรานั่งสบายๆ เรานี่ไอ้โฮ! สบายมาก มีอยู่วันหนึ่งออกมา มันเปียก เอ๊ะ! นี่ มันอะไร น้ำลาย มันพันขงเลยว่ามีตกภวังค์ ตั้งแต่นั้นมามันก็แก้มาเรื่อย เพราะมันลึก

นั่งกำหนดเหมือนคอมพิวเตอร์เลย จะนั่งกำหนดกี่ชั่วโมงก็ได้หมดเลย เหมือนกับเราเลย เราก็ภูมิใจ แต่พอเห็นน้ำลายที่เปียกจิ๋ว เอ๊ย! เอ็งนั่งหลับ ตั้งแต่นั้นมาก็แก้เนะ เพราะตอนนั้นเรา อยู่ด้วยกัน เพราะเราอยู่ เราคิดว่าอาจารย์ตอบอะไรเราไม่ค่อยได้ เราก็ต้องแก้เอง

พระพุทธเจ้าแก้พระโมคคัลลานะอย่างไร ตรีกอย่างไรเราก็หลับ แล้วมาแปลกใจว่า เอ๊ะ! ทำไมไม่หลับอยู่วะ ตรีกในธรรม พระพุทธเจ้าสอนพระโมคคัลลานะในพระไตรปิฎก ๕ อย่าง ตรีกในธรรม ให้ดูดาว ให้เอาน้ำลูบหน้า แล้วพอไม่ไหวแล้วให้นอนก่อน ถ้าแก้ไม่ได้ให้นอนเสีย แล้วตื่นขึ้นมาค่อยมาทำใหม่ นี่พระพุทธเจ้าสอนพระโมคคัลลานะไว้นะ เราก็ทำอย่างนั้นเลย หลับทุกที

เราก็มาคิด ทำไมเป็นอย่างนั้นนะ อ้อ! เหมือนกับตรีกมาก เวลาตรีกมาก เวลามันคิดมาก พอสติขาด เดี่ยวมันก็หลับอีก สุดท้ายเราผ่อนอาหาร เรากินข้าววันละคำ ที่พูดบ่อย กินข้าววันละ คำๆ เพราะเหตุนี้แหละ มันนั่งหลับ ๓-๔ เดือน กินข้าววันละคำนะ ที่นี้มันหิวมาก ทุกอย่างมันหิว มาก ร่างกายไม่มีพลังงานไง สบายมาก แก้ได้ พอเราแก้ได้มา เราก็ภาวนามาได้เรื่อยๆ

แล้วคิดดูสิ โดยสามัญสำนึกของคนมันเป็นอย่างนี้หมดใจ เพราะจิตมันก็เหมือนคนคนหนึ่ง คนคนหนึ่ง ลูกเรามันต้องมีพัฒนาการของมันใช่ไหม เข้าอนุบาล เข้าประถม เข้าอุดมศึกษา มันต้องพัฒนาของมัน การภาวนาของจิตมันเป็นอย่างนี้ทั้งหมด เหมือนกับเด็กเอาเข้าอนุบาล พอเด็กเข้าอนุบาล เด็กมันเข้าอนุบาลมันจะรู้อะไร มันก็รู้อย่างที่ครูสอนมัน จิตของเราทุกคนที่หัดปฏิบัติเป็นอย่างนี้หมด แล้วมันต้องพัฒนาการของมัน ต้องตั้งสติของมัน เราต้องทำของเรา อันนี้เราจะบอกว่าอย่าเสียใจ มันเป็นอย่างนี้โดยพื้นฐานทั้งหมดเลย

โยม : แล้วอย่างเวลานั่งบางที่มันมีความคิดมันพุ่งขึ้นมาอย่างนี้ แล้วเราก็ดูความคิด พอดูไป ความคิดมันก็มี ๒ มี ๓ มี ๔ เราก็ไล่ไปเรื่อยๆ มันเหมือนวินโดวส์ เปิดเป็นวินโดวส์ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ พอเราดูทันปั๊บ วินโดวส์มันปิดพับๆ ย้อนกลับไป แล้วก็ดูบดกลงไปอย่างนั้นคือภวังค์ใช่ไหม

หลวงพ่ : ภวังค์อีกแล้วเนาะ

มันไม่วูบหรือ ถ้าโยมทำอย่างนี้ถูกนะ อย่างที่เราสอนปัญญาอบรมสมาธิ เราพูดบ่อยในซีดีว่าปัญญาอบรมสมาธิ ถูก ให้มีสติตามไปนะ ให้ดูความคิดไป มันจะคิดอะไรให้มันคิดไป ความจริงมันต้องหยุด มันไม่ตกหรือ มันหยุด เรามีสติอยู่ ไม่ใช่หรือ อย่างนี้ถูกแล้ว ถ้าเรามีสติอยู่ มันหยุดปั๊บ เดียวก็คิดอีก วินโดวส์ปิดหมด ดับหมด เดียวก็เปิดอีก เป็นใหม่

โยม : แต่มันวูบ คือเป็นอยู่ครั้งเดียวเนาะ นั่งตอนนั้น ๖ เดือน พอทันปั๊บ มันวูบลงไปแล้วก็รู้ไม่มีกาย ไม่มีลม

หลวงพ่ : โอ้โฮ! รู้ขนาดนั้นเลยหรือ อ้าว! ว่าไป

โยม : ก็เป็นอย่างนี้ ผมไม่รู้ว่า เอ๊ะ! อย่างนี้มันคืออัปนาหรือว่ามันเป็นภวังค์

หลวงพ่ : อยู่นานไหม

โยม : อยู่นานไหม

หลวงพ่ : ลงไปนานไหม

โยม : ก็ไม่นาน

หลวงพ่ : พูดถึงนะ เราเริ่มต้น ที่เราบอกว่าเจโตวิมุตติมันจะวูบ ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ ถ้าใช้ปัญญาดูไปมันไม่ค่อยวูบ มันจะหายไป ความคิดมันจะหายไป พอความคิดหายไป เขาเรียกอะไรรู้ใหม่ นี่เขาเรียกปัญญา ปัญญาของพระพุทธเจ้าไง รอบรู้ในกองสังขาร

ขณะที่เราตามความคิดไป ความคิดคือสังขาร แล้วเราตามมันไป ถ้ารู้เท่า มันครอบคลุมสังขาร สังขาร เปลือกส้มไง รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นี่คือเปลือกส้ม ถ้าปกเปลือกส้มคือสมาธิมันทะลุชั้น ๕ ขึ้นไปเป็นตัวจิตนะ สมาธิคือตัวจิต ไม่ใช่ชั้น ๕

ชั้น ๕ นี่เปลือกส้มนะ เพราะธรรมดาพวกเราไม่รู้จักจิต แต่รู้จักความคิด จับไปโดนส้มทั้งนั้นนะ ใครจะจับส้มต้องโดนเปลือกส้มแน่นอน รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นี่ไง ทีนี้พอรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สังขารมันคิด มันปรุง มันแต่งไง เพราะชั้น ๕ มันก็เป็นความคิดรอบไปเรื่อยๆ ใจ แล้วเราไล่ตามมันไป พอมันหยุด มันดับ มันดับก็เข้าถึงนี่ไง นี่ปัญญาอบรมสมาธิ

แต่เราแปลกใจที่มันวูบ ถ้ามันทันปั๊บ มันหยุด หยุดแล้วอย่างนี้ อย่างนี้เลย หยุดแล้วอย่างนี้ ปล่อยหมดเลย ว่างๆ สบายๆ นี่สมาธิที่ใช้ปัญญา ถ้าสมาธิใช้คาบิกรรม ไม่ได้ โอ้โฮ! มันลึกเพราะถ้าเจโตวิมุตติมันใช้กำลังของสมาธิ พิจารณานิमित พิจารณาภายในมันแปรสภาพ กำลังของปัญญาวิมุตติมันใช้ปัญญา เหมือนนักบริหาร เรากำหนดคน โยบาย เราออกนโยบายให้มึงทำตายहांเลย เข้าไป คนทำงาน

แต่ไอ้วูบๆ ปิดดับเลยนะ แต่ยังไม่ได้อีก ยังทำไม่ได้ก็อีกเรื่อยๆ

โยม : อ้อ! ไอ้ที่นั่ง ๖ เดือน มันเป็นอย่างนี้อยู่ครั้งเดียว

หลวงพ่ : ครั้งเดียว เราจะให้พิสูจน์ไง

โยม : มันไม่่ง่ายที่มันจะเข้าอย่างนั้น ก็ผมไปตามใคร ใครก็บอก โอ้ย! ดีแล้ว จำไอ้อย่างนี้ไว้

หลวงพ่ : ไซ้

โยม : บอกตอนนั้นมันเหมือนโมโหตัวเองไงว่ามันฟุ้ง แล้วเราก็ตามมัน จะไปไหนเราก็ตามๆ

หลวงพ่ : ทำอย่างนี้อีกที ตามไป ของเราใช้คำว่า “หยุด” มันหยุด มันไม่วูบหรือก ถ้าตามไป จิตมันจะหยุด พอมันหยุด ขนาดลูกศิษย์เราในวัด พระ มันให้ตามไปเรื่อยๆ จนมันขณะที่มันเหนื่อยนะ เหนื่อยมาก เวลาตามไปนี่เหนื่อย พอตามไป บางทีมันทำบ่อยๆ เข้าใจไหม เขาพูดกับความคิดอย่างนี้เลย เฮ้ย! มีงออย่างกวนกูสิวะ กูเหนื่อยลึบหายเลย มันพูดกับความคิดได้เลยนะ แล้วมันหยุด นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ เราให้ไล่ไป ไอ้พวกนี้เป็นจริตของพุทธจริต คือพวกปัญญาชน มันพุทธโง่ไม่ได้ เพราะพุทธโง่มันเป็นสัทธาจริต เพราะเราศรัทธามีความเชื่อมันไง เราก็พุทธโง่ๆ เชื่อมัน แต่ถ้าเราไม่มีความเชื่อมัน พุทธโง่มันแើบ แล้วมันแบบมันจะหาเหตุผล ถ้าหาเหตุผล เราก็ต้องใช้ปัญญาไล่ไป

โยม : คือสมัยก่อนตอนที่ไม่วู้จะโรมาก มันพุทธโง่ มันแบบอารมณ์ มันก็สบายๆ แล้วไปเรื่อยๆ ไม่วูบ แล้วมันก็ไป ก็ของมันอยู่ภายใน แล้วไอ้ที่ว่าตามไปก็คือมันครั้งนั้นครั้งเดียว ก็คือมันเหมือนฟลุค

หลวงพ่ : สัมหล่นนี้ไง มันฟลุค

โยม : แล้วคราวนี้พอช่วงตอนนี้มันมันจะฟุ้ง รู้เลยว่ามันไม่แบบอารมณ์ พอพุทธ ไปหมดแล้ว โธ พอโธ มันออกหมด

หลวงพ่ : มี ๒ กรณี กรณีหนึ่งเรากำหนดลมคืออานาปานสติ กำหนดพุทธานสติ พุทธโง่ๆ เราลองอย่างนี้สิ ไม่ต้องพุทธโง่แบบกับลม ลมเป็นลม พุทธโง่เป็นพุทธโง่ ไวกๆ พุทธโง่ๆ อย่างนี้เลย

โยม : มันเหนื่อย พอสักพักมันก็ต้องผ่อน ผ่อนเป็น พุทธ โธ พุทธ โธ

หลวงพ่ : มันเหนื่อยนะ เราช้าลง แต่หนึ่งนะ มันทำให้ไม่ให้คิดไง ไอ้ตรงนี้มันจะไปดับความคิด ไอ้ที่เขาเรียกอุบายใจ วันไหนถ้ามันจะคิดมาก เราก็ทำอย่างนี้ เรามีนะ อย่างเมื่อก่อนเขาบอกว่า ก้าวเท้าซ้ายพุทธ ก้าวเท้าขวาโธ เราก็แปลกใจ ใครสอน ถ้าก้าวซ้ายพุทธ ขวาโธ มันเร่งไม่ได้ เพราะเวลาเราภาวนานี้ละ อารมณ์ของเรามันไม่ปกติ บางวันมันกระทบมารุนแรง ถ้าบางวันอารมณ์เราดีนะ เราพุทธโง่สบายๆ เลย เดินทอดน่องเลยนะ พุทธโธ ก้าว เดินจงกรมสบายๆ เลย แต่วันไหนอารมณ์กระทบมันมารุนแรง ไอ้โฮ! มันเครียด เราเดินอย่างกับวิ่งเลยนะ เต็มที่เลย

ที่นี้พุทโธไว้ๆ ก็เหมือนกัน ถ้าพุทโธๆ เวลามันแรงมาเราก็พุทโธ วันไหนถ้าอารมณ์เราไม่รุนแรงก็พุทโธเบาๆ คำว่า “พุทโธ” จะมาแก้ตรงนี้หนึ่ง กับตกภวังค์หนึ่ง พุทโธแก้ตกภวังค์แล้วผ่อนอาหารมัน ไม่ให้มันลงภวังค์ ลงภวังค์มันเป็นพรหมลูกฟัก วูบหายไปเลย เราเข้าใจว่าโยมเป็น ถ้าโยมเป็นต้องแก้ ถ้าไม่แก้เนะ การภาวนาของเรามันไม่เจริญก้าวหน้าไปเหมือนนักกีฬา มันซ้อมแล้วร่างกายไม่แข็งแรง มันจะทักษะดิขนาดไหน ขึ้นไปชกมันก็แพ้หมด จิตเรา ถ้าเราไม่พัฒนา ไม่มีกำลังขึ้นมา ไปสู้กิเลสไม่ไหว

โยม : แต่ช่วงนี้พอมันฟังอย่างนี้ เราก็ดูความคิดมัน

หลวงพ่ : เออ!

โยม : แล้วก็ถามมัน ใครคิดวะเนี่ย พอหากคนคิด หาไม่เจอ แล้วมันก็นิ่ง ความคิดหายมันก็นิ่งอยู่เฉยๆ สักพักหนึ่ง

หลวงพ่ : เดียวก็คิดอีก

โยม : เดียวมาอีกแล้ว

หลวงพ่ : นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ ไล่ไปเรื่อยๆ พอมันนิ่งขึ้นมา เราสบายนะ แล้วพอมานี้ ไปดูเฉยๆ ไม่ได้ เราต้องหาเหตุผล ใครเป็นคนคิด ความคิดนี้ เราคิดของเราที่เห็นแล้ว คือเอาปัญญาไล่มัน ปัญญาอบรมสมาธิ มันตายเพราะปัญญา ปัญญามันแยกแยะแล้วมันมีเหตุผลเหนือกว่ากิเลส กิเลสสู้ไม่ได้

ที่เรปฏิบัติเสธจิตเพราะอะไร เพราะจิตมันดูไว้เฉยๆ เหมือนกับเรายันไว้เฉยๆ เขาเรียกขันติบารมี มันไม่แพ้ไม่ชนะ แต่ถ้าใช้ปัญญาไล่เข้าไป อารมณ์ที่เกิดขึ้นมามันเป็นคำนิทานของสังคม แล้วสังคมที่นิทานมา สิ่งนี้มันเป็นอดีตมาใช่ไหม แล้วเราไปแคร์กับสังคม สังคมคือสังคม เราคือเรา เราเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แต่ถ้ามันเกิดขึ้นมาสถานะแบบนี้ เราเกิดขึ้นมาแล้ว แล้วใครทุกข์ล่ะ พอพูดอย่างนี้ปั๊บ เราใช้ความคิดไล่เข้าไปอย่างนี้ พอจิตมันได้รับการอบรมอย่างนี้ปั๊บ จิตมันจะแข็งขึ้นมา มันจะดีโดยตัวของมันเอง

ปัญญาอบรมสมาธิเนะ เราเอาเหตุเอาผลไปนอนเข้าไปๆ ด้วยเหตุด้วยผลทำให้มันเป็นเอกภาพ มันเป็นสัมมาสมาธิเพราะอะไร เพราะมันเป็นเอกภาพในตัวของมันเองโดยมีสติพร้อม

ปัญญาพร้อม สติพร้อม สมาธิพร้อม พอมันใช้ปัญญาไปเรื่อยๆ มันก็จะพร้อมขึ้นไปเรื่อยๆ มันจะมั่นคงขึ้นไปเรื่อยๆ มันจะเข้มแข็งขึ้นไปเรื่อยๆ เป็นเอกัคคตารมณ์ จิตตั้งมั่น จิตอย่างนี้ ตั้งแต่เป็นปุถุชน เป็นกัลยาณปุถุชน เป็นโศคาปัตติมรรค โศคาปัตติผล มันพัฒนาของมันขึ้นไป

ไปฟังไว้หลายๆ นะ เหมือนกลองวงจรปิด มันจะมีท่าอะไร ก็ดูไว้หลายๆ ไม่มีประโยชน์อะไร ปัญญาอบรมสมาธิคือมันมีวิวัฒนาการของมัน ถ้าไปฟังคุณ มันไม่มีวิวัฒนาการอะไร มันไม่มีวิวัฒนาการอะไร มันจะเป็นวิปัสสนา มันจะเติบโตได้อย่างไร

โยม : หลวงพ่อ แล้วอย่างเวลานั่งๆ แล้วเกิดหุดับ มันเริ่มเข้าสมาธิหรือยัง

หลวงพ่อ : ไอ้หุดับ ถ้าพูดถึงโดยหลักเกณฑ์ โดยหลัก เวลาเข้าอปปนามันจะเริ่ม มันดับหมด ตา จมูก หู ลิ้น กาย ดับหมดเลย สักแต่ารู้ แต่ที่นี้คำว่า “หุดับ” มันดับ มันดับโดยอะไรล่ะ

โยม : คือกายยังรู้สึก แต่สมมุติว่ามีหลวงพ่อพูดอย่างนี้ เทศน์อย่างนี้ เราก็นั่งสมาธิไป เราเริ่มจะไม่ได้ยินแล้ว

หลวงพ่อ : มันเป็นนิสัยของคน ถ้ามันดับ มันหดเข้ามาอย่างนี้นะ เราบอกสมาธิเราเปรียบอย่างนี้ เวลาเข้าสมาธิมันเปรียบเหมือนกับแก้วน้ำ น้ำอยู่ในตะกอน ถ้าเราวางไว้ ตะกอนมันจะตกไปอยู่ก้นแก้วใสใหม่ นี่สมาธิ ที่นี้เวลาตะกอนลงก้นแก้วมันต้องลงที่ก้นแก้วหมดใสใหม่ นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันสงบเข้ามา มันหดตัวเข้ามาหมด แต่ถ้าหุดับ ตัวมันไม่ดับ มันหดเข้ามาใหม่ มันไม่หดใสใหม่

โยม : คือความคิดยังมี แต่ว่ามันยังอยู่ในกาย คือมันไม่พุ่งออกไปเหมือนตอนแรกๆ

หลวงพ่อ : ใช่ อันนั้นดีขึ้นมาไง เราจะบอกว่าวิญญาณในอายตนะไง โสตวิญญาณ ฆานวิญญาณ ชิวหาวิญญาณ โสตวิญญาณ มันดับเฉพาะตัวไง แต่ถ้ามันดับเฉพาะตัว สมาธิมันเป็นไปไม่ได้ เพราะถ้ามันดับเฉพาะตัว แต่มันยังรู้อย่างอื่นอยู่ แต่ถ้าเป็นสมาธิ มันหดเข้ามาหมดเลย มันต้องดับหมด เหมือนเราตัดไฟ ไฟ เราปิดไฟแล้วทุกอย่างต้องดับหมด แต่ที่นี้เราไม่ปิดไฟ หลอดไฟ ดวงเทียนมันขาด แต่ไฟมันยังมาอยู่ ความคิดยังมีอยู่ มันยังไปอยู่

โยม : อย่างนี้เป็นขั้นอุปจาระหรือยัง

หลวงพ่อ : ถ้าอย่างนี้เห็นด้วย ถ้าเป็นอุปจาระหรือเป็นอะไรพอว่าได้อยู่

ไอ้อย่างนี้เราอย่าเอาตรงนี้เป็นหลัก เราต้องเอาใจเราเป็นหลัก เอาใจที่สงบเป็นหลัก ไอ้ผิวนอกนี่นะ อย่างที่ว่ามันเป็นสิ่งที่มันเป็นส่วนประกอบ มันจะเป็นอย่างนั้นๆ แต่โดยหลักแล้วคือกำลังมีไหม สงบไหม ว่างไหม เอาตรงนี้เป็นหลัก

โยม : แล้วอย่างเวลานั่งแล้วบางทีมันเหมือนกับตัวถูกลือกอย่างนี้ มันอยู่ในสภาวะไหน เริ่มลือก

หลวงพ่ : เป็นบ่อยไหม

โยม : ก็เหมือนกับคือเวลาเข้าสมาธิมันเหมือนกับมันลือกแล้วมันก็จะหยุด แล้วมันก็จะอยู่ในตัว

หลวงพ่ : เป็นบ่อยไหมละ

โยม : ไม่บ่อย

หลวงพ่ : มันเป็นไอ้ไฉ่ไฉ่ บางทีคนเราเกิดเวลานั่งไป ตัวมันจะโยกจะคลอนจะเอียง มันเป็นอย่างนี้ละ ถ้ามันเป็นแงบวคนะ เป็นปีติ วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์ เวลาเกิดปีติ ปีติแปลกมาก ปีติมันจะเป็นแบบว่ามันจะมีความสุข ปีติ ขนาดรู้วาระจิตได้เลยละ ปีติกว้างไปหมดเลย ปีติมันกว้างขวางมาก

ทีนี้พอปีติแล้ว ถ้าเป็นใหม่ๆ มันจะมีความสุข มันจะตื่นตื่น แต่พอบ่อยๆ ครั้งเข้ามันก็จิตใจไหม ปีติแล้วก็สุข แล้วพอปีติแล้วสุข ปล่อยวาง ว่าง โลงไปหมดเลย แล้วถ้าฝึกบ่อยครั้งมันก็ตั้งมันเป็นเอกัคคตารมณ์ จิตตั้งมัน องค์ของฌาน องค์ของสมาธิใจ อันนี้ถ้าพูดถึงว่าถ้ามันเป็นปีติ

แต่ถ้ามันพูดถึงว่าถ้ามันเป็นกิเลสนะ บางทีมันเป็นไฉ่ เช่น เวลานั่งไป ถึงเวลาจุดหนึ่งแล้วอย่างเช่นตกวงแก้วบหายไป อย่างเวลาพอนั่งๆ ไป มันจะเกิดการโต้แย้ง บางคนนะ จะเกิด มันจะขัดแย้งให้เป็นสมาธิไม่ได้ ว่าอย่างนั้นเลย บางคนมันจะยึดไว้ คลอนไว้ มันเหวี่ยงก เหวี่ยงแตก แล้วมันจะเป็นอย่างนั้นนะ แล้วมันจะแก่นะ ถ้าพุทโธก็ต้องพุทโธชัดๆ เพราะอะไรรู้ไหม เพราะจิตออกรู้

อาการอย่างนั้น เราจะบอกเมื่อกี้ ถ้าเป็นปีติมันเป็นบวก เป็นผลดี เพราะมีความสุข แต่ถ้าเป็นกิเลส มันจะทำให้เราเจริญไปไม่ได้ไง มันจะลือก ถ้าลือก บางทีลือกแล้วมันอึดอัดขัดข้อง อย่างนี้เราต้องแก้ไขนะ แก้ไขว่าพุทโธซัดๆ คืออย่าไปรับรู้มัน

มันมีใช้ไหม อย่างที่บอกเมื่อกี้ ย้อนมาตรงนี้เลย เปลือกส้ม พอถึงเปลือกส้ม เพราะเปลือกส้มเปลือกหนาเปลือกบาง พอมันมีอาการลือกอาการอะไร อาการจะทำให้เราแบบว่า ตะกอน ถ้าแก้ววางไว้เฉยๆ ตะกอนมันจะหล่นจมลงสู่ก้นแก้ว จิตจะเป็นสมาธิ มันจะลงสู่สมาธิ ถ้ามันมีอาการอย่างนี้มันทำให้เรารับรู้ คือว่ามันจะกวนให้ตะกอนขุ่นอยู่ตลอดเวลา คือจะให้จิตรับรู้ความจริงจิตมันต้องอิสระเข้ามาใช้ไหม ถ้ามันเป็นกิเลสมันจะเป็นอย่างนั้น

แต่ถ้าเป็นปีติ เป็นสมาธิ มันก็เป็นผลอีกอย่างหนึ่ง คือเราต้องรับรู้ มันมีอยู่แล้วใช้ไหม มันเกิดขึ้นมาแล้ว เรารับรู้แล้วปล่อยไป วางไว้ ดูที่จิตใจ คือมันมีอยู่ เรารู้สึก เรารู้สึก เรามีสติ เรารู้สึก เราไม่เอา เราจะเอาสงบ

สิ่งที่มันเกิดขึ้นมามันเป็นอาการ อาการที่มันเป็น ตรงนี้ละ ถ้าเป็นเรื่องตรงนี้นะ มันเป็นเรื่องกรรมของสัตว์ คือว่ากรรมของจิตทุกดวงที่มันมีกรรมมีเวรกันมา จิตถึงไม่เหมือนกัน ในสิ่งแวดล้อมหนึ่ง คนหนึ่งชอบมากเลย อีกคนบอกไม่เห็นคิดตรงไหนเลย สิ่งแวดล้อมหนึ่ง ไอ้คนนี้บอกสิ่งแวดล้อมนั้นดีกว่า แต่เราไม่เห็นคิดกับเขาเลย มันเป็นความชอบส่วนตัว เวลาปฏิบัติเข้าไป มันเป็นความเห็นเอกเทศของแต่ละดวงใจ

เราคุยปรึกษากันเป็น ชมมสากจณา ได้แต่เราจะเอาให้วิธีการอย่างนั้นมาเป็นของเราไม่ได้ ชาวสวนกับชาวนา อาชีพพื้นฐานต่างกัน ชาวสวนทำสวน ชาวนาทำนา แล้วจะเอา บอกว่าทำสวนต้องทำแบบทำนา มันก็ไม่ใช่ ทำนาแบบทำสวน ก็ไม่ใช่ อันนี้ก็เหมือนกัน ปฏิบัติไปมันต้องตามข้อเท็จจริงของเรา ที่มันเกิดขึ้น แก้ไขที่เกิดขึ้น นี้ของเรา

โยม : บางทีตอนนั้นก็แบบกำลังคิดอยู่อย่างนี้ แล้วพอเราเข้าไปนั่ง เราก็ยังคิดอยู่ พอ นั่งไปปั๊บ ยังไม่ได้พุทโธอะไรเลยอย่างนี้ มันก็เหมือนกับว่ามันลือก เหมือนมีกรอบแก้วครอบอะไรมาปั๊บ แล้วพอความคิดจะพุ่งออก มันเหมือนติด มันไม่ออกแล้ว มันก็จะมีความคิดอันหนึ่งเด่นขึ้นมา เราก็ว่าไม่ออกก็ดีแล้ว แล้วเราก็คิดอยู่ข้างใน มันก็จะวนอยู่ข้างใน อย่างนี้มันถือว่าเป็นเข้าสมาธิหรือว่ายังไม่เข้าสมาธิหรือเป็นอย่างไร

หลวงพ่ : สมาธินิดหน่อย สมาธิมันก็มีหยาบ มีกลาง ละเอียด ถ้ามันลือก มันก็มีสมาธิได้

โยม : เพราะยังไม่ทันทำอะไรเลย แค่นั่งปั๊ แล้วมันก็ไปลือกอยู่เฉยๆ ผมก็ยังไม่ทันตั้งทำอะไรเลย

หลวงพ่ : ทำไม่ทำนี่นะ มันไม่สำคัญหรอก มันสำคัญว่าเป็นสมาธิหรือไม่เป็นสมาธิ ทำกำหนดอยู่เป็น ๔-๕ ชั่วโมงไม่ลงก็มี แล้วลงก็มี

โยม : ก็สงสัย บางทีนั่งชั่วโมงหนึ่งก็แบบเหมือนไม่ได้อะไร บางวันอยู่ดีๆ มันก็เป็นของมันเอง ก็ไม่รู้ว่า เวลาจะเข้า เราจำทางเข้าไม่ได้ไง

หลวงพ่ : มันพอดีตรงนั้นมันก็เป็นอย่างนั้นนะ ทีนี้เวลาเรานั่งเราก็ต้องฝึกไปอย่างนี้ เขาเรียกว่าการทำต่อเนื่อง พอทำงานแบบว่า อย่างที่วาร์ตังบนถนน เราทำงานเราชำนาญไง เวลาเราทำสมาธิ เราพูดไว้ในซีดีเหมือนกัน ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ สมาธิก็มาแต่เหตุ ถ้าเราเข้าใจ เราฝึกฝนจนเราชำนาญแล้ว เรายังรักษาเหตุไว้ สมาธินะ เราพูดอย่างนี้เลยนะ ถีบมันให้ไปมันก็ไม่ไปหรอก เพราะเราชำนาญของเรา แต่ที่เราฝึกไป เราทำไปให้มันต่อเนื่อง

ที่ว่าสมาธิเสื่อมๆ เสื่อมเพราะว่าเราประมาท เสื่อมเพราะว่าเราไม่บำรุงรักษา เรายังรักษาของเราเนี่ยะ ไม่มีเสื่อมหรอก แต่เนี่ยเรายังจับจุดไม่ได้ เรายังทำอะไรไม่ได้ เราพยายามฝึกของเราไป พอฝึกๆ ไป เราทำงานเรารู้ ถ้าเวลากระทบ บางทีกระทบ มีอะไรกระทบรู้เลย วันนี้กระทบแล้ว อย่างนี้ไม่ได้หรอก เหมือนกับเรามีหลักอยู่แล้วใช่ไหม อะไรกระทบ มันแกว่ง เราก็รักษาเรา มันก็หายเราก็ทำสมาธิได้สบายๆ

สมาธิ อย่างหลวงตาท่านว่าไม่เสื่อม กำหนดคำบริกรรม ไม่เสื่อม เพราะอะไร เพราะท่านกำหนดอยู่กับคำบริกรรม อะไรจะเกิดขึ้น ไม่เกี่ยว อยู่กับคำบริกรรม

ทีนี้เป็นผู้ปฏิบัติ ๒๔ ชั่วโมงใช่ไหม อย่างโยมมันมีหน้าที่การงาน มีความรับผิดชอบ พอรับผิดชอบ ภาวนาก็ ๕๐-๕๐ แล้ว ต้องทิ้งสติทิ้งอะไรไปคลุกคลีกับงานไปแล้วส่วนหนึ่ง แล้วกลับมาต้องทำความสงบ อันนี้เราเห็นใจอยู่นะ อันนี้พูดถึงหลักใจ

สิ่งที่เกิดขึ้นมา เวลามันเป็น นี่เพราะบุญ เรามีบุญ มันเป็นเอง เรามีลูกศิษย์อย่างนี้เยอะ เวลาจะเป็น เป็นเอง เวลาจะเอา เอาเกือบตาย ไม่ได้ มาบ่นอย่างนี้เยอะมากเลย เวลาจะเป็นไม่ได้

ตั้งตัวเลย วับ! ได้เลย แล้วติดใจมาก อยากเอาอีก ไม่ได้ มาบนเยอะนะ ลูกศิษย์มาบนอย่างนี้เยอะ
 มากเลย

โยม : แล้วจะให้ทำสภาวะให้มันอยู่อย่างนี้มันก็บิลด์อารมณ์อย่างนั้นไม่ได้

หลวงพ่ : ปัจจุบันธรรม ปัจจุบันธรรม ไม่ใช่อดีตอนาคต เพราะอดีตอนาคต ที่อภิธรรม
 บอกว่าอยากภาวนาไม่ได้ ถ้าเป็นปัจจุบัน มันเป็นเหตุ เราอยากในเหตุมันเป็นมรรค แต่พอเราไป
 อยากอารมณ์ที่เคยได้ นี้อยากในอดีตอนาคตไป อยากนี้อยากกิเลส ความอยากมี ๒ อย่าง เราไม่ได้
 อยากในอดีตอนาคต อยากผลใช้ไหม แต่ถ้าในปัจจุบันเราไม่ได้อยากผล เราอยากเหตุไป นี่การ
 กระทำ คนทำดีไม่ผิดหรอก แต่คนทำดี ดี ๕ เปอร์เซนต์จะเอาพันเปอร์เซนต์นี้ผิด

โยม : หลวงพ่ แล้วอย่างเวลานอนหลับอย่างนี้ จะให้มันมีสติในขณะที่นอนหลับด้วย เวลา
 นอนแล้วมันจะคล้ายๆ กับกางป่าอะไรอย่างนี้ที่ว่ามันนอนแล้วพอมีอะไรแกกหนึ่งมันจะรู้ทันที
 ก็คือหลับไม่ลึกไปเลยอย่างนี้

หลวงพ่ : ไม่ได้หรอก ไม่ได้หรอก มันต้องอย่างนี้ไง เวลาเราอน เรากำหนดพุทโธ ให้
 หลับไปกับพุทโธ หลับมีสติ แต่ถ้าหลับไปแล้ว ในหลับนะ ในหลับไม่มีสติ เพราะอะไรรู้ไหม
 เพราะมีสติ หลับไม่ลงหรอก หลับไปแล้ว ที่นี้ไอ้ที่ว่ามันหลับแล้วมันมีอะไรมาหรือเสียงมา คน
 นอนจีซา คนนอนแบบว่าไม่จีซา มันเป็นนิสัยนะ แต่ถ้าเราจะฝึกมันก็เป็นไป แต่เวลาภาวนาเรา
 ก็เป็น แก่ได้ อย่างของเรานี้ นะ อะไรมามันตื่นหมด อย่างก็อกแกกไม่ได้หรอก ลูกทันทีเลย มัน
 เดินจนรำคาญ เพราะเสียงอะไรมามันดังมากเลย มันรับรู้แล้วมันดังมาก

โยม : ถ้าอย่างเวลาเรา ปกติอย่างถ้าผมนอนปกติ ก็นอนหลับง่าย ไม่ต้องพุทโธก็หลับง่าย
 แต่คราวนี้พอมาพุทโธ คุณลม มันกลับไม่หลับ

หลวงพ่ : ไม่หลับเลยหรือ อ้าว! ว่าไป

โยม : ก็มันคุณลมไป เห็นเขาบอกว่านอนไม่มีสติ ควรจะรู้ว่าหลับมันหายใจเข้าหรือหายใจ
 ออก

หลวงพ่ : อ้อ เอาอย่างนั้นเลยหรือ

โยม : เราก็นั่งดู พอดู มันก็ไม่หลับ

หลวงพ่ : ไม่หลับหรืออย่างนั้นนะ เราอยู่กับลม เราอยู่กับลมแล้วหลับไปเลย พุทโธๆ นี่หลับ พุทโธหลับได้ ให้หลับขณะหายใจเข้าหายใจออกเลย

โยม : มันไม่หลับ แต่ถ้าไม่คิดอะไรนะ มันก็

หลวงพ่ : ใช่ ก็ความคิดทำให้ไม่หลับ มันตื่นอยู่ ความคิดมันตื่นอยู่ ไม่หลับหรือ ในขณะที่เรากำหนดลมหลายๆ เรากำหนดลม เราไม่ได้กำหนดรู้ว่าเข้าหรือออก นี่เราไปตั้งว่าเราจะรู้หลับขณะเข้าหรือขณะออก คำนี้เราเพิ่งได้ยินเนาะ เป็นคำสอนของเขาเลยหรือคำนี้ เป็นคำสอนของเขาหรือเป็นความคิดเฉพาะพวกเราที่คุยกันเอง

โยม : ก็ฟังซีดีอย่างนี้ ซีดีธรรมะอะไรอย่างนี้ แล้วบางคนที่นอนจะรู้เลยว่าเขาหลับช่วงมีสติช่วงหายใจเข้าหรือหายใจออก เราก็ดลองทำบ้างจริงๆ ผมไม่ต้องกำหนดผมก็หลับง่ายสบายๆ

หลวงพ่ : หลับสบายๆ เรายังคิดว่า เราจะพูดอย่างนี้นะ เวลาเราไปฟังซีดีหรือไปอ่านหนังสือธรรมะ หนังสือธรรมะส่วนใหญ่เขามาหาเรา เราไม่ค่อยให้แจก เพราะเราถือว่าไอ้คนที่เขียนมาไม่รู้จริง บางทีมันเป็นเรื่องความรู้สึคนิดหน่อย พอใครไปรู้อะไรเข้าเขาก็เขียนหนังสือออกมา ตำราออกมาผิดหมด

โยม : แล้วไปกำหนดลมอย่างนี้ บางทีมันฝันไปเลย แทนที่มันจะหลับแล้วหยุด พุทโธๆ ไปแล้วกลายเป็นฝันตามไปเลย

หลวงพ่ : มันไม่ลงใจ

โยม : แล้วผมฝันทุกครั้งนะ ถ้ากำหนดแล้ว ถ้าไม่กำหนดก็ไม่ฝัน

หลวงพ่ : นี่พูดถึงเวลาของเราที่เราปฏิบัติอยู่ตอนเราเริ่มปฏิบัติ เราก็ฝึกจากคำสอนมโนมยิทธีเราก็ดลอง อะไรๆ เราก็ดลอง เราลองหมด แล้วเราถึงว่า แล้วทางไหนจะเป็นทางถูกอย่างเช่นพอเข้าฌานสมาบัติแล้ว ชั่วแฉะมากแหลก เป็นพระอรหันต์ ถ้าเพื่อเข้าฌานสมาบัติชำนาญมากนะ เข้าห้องน้ำจับถ้ำอยู่ก็เข้าได้ตลอดเวลา ถ้าหันมาวิปัสสนาชั่วแฉะมากแหลก มันก็จะเป็นพระอรหันต์เลย ทำได้ใหม่ บอกได้ แต่อย่างนี้ทำได้ใหม่ ไม่ได้ ไม่ได้เพราะอะไร เพราะเวลาเข้าสมาบัติแล้วมันคิดว่าสมาบัตินั้นเป็นนิพพาน มันไม่ออกมาพิจารณาหรือ มันคิด

เราลองของเรา เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะตามทฤษฎีเป็นอย่างนั้น จริง แต่โดยความรู้สึกของเรา พวกเรามีอารมณ์ใช้ใหม่ เรามีความถนัดใช้ใหม่ เรามีความชอบส่วนตัวใช้ใหม่ เราไม่เคยเห็นสิ่งมหัศจรรย์ พอเราไปเห็นสิ่งมหัศจรรย์ คือมันสงบขนาดที่ว่าลึกลับ โอโฮ! มันแปลกประหลาด มันลึกลับ สำหรับเราก็ไปตื่นตื่น ไปตกใจ ไปดีใจ ไปดูตรงนั้น มันจะไม่ออกไป วิปัสสนา เราลองทำดูหมดแล้ว มันถึง อืม! ทฤษฎีมันถูกอยู่ แต่เวลาคนทำ คนทำไม่เป็นนี่ยาก

โยม : แล้วอย่างสมมุติว่าเวลาเป็นสมาธิแล้วออกมาพิจารณาอย่างนี้ ที่ว่าต้องตั้งรูปให้ได้ อย่างนี้ อันนั้นมันเป็นขึ้นมาเองหรือว่าเราคิด

หลวงพ่ : มันเป็นอย่างนี้ มันเป็นอย่างเช่นเราพิจารณาขณะ ถ้าจิตสงบ คนมีอำนาจวาสนานี่ไง ตรงนี้มันถึงย้อนกลับแล้ว เวลาปฏิบัติ เวลาเราทำ ใอันนี้เป็นทฤษฎีอันหนึ่ง สถิติปฏิฐาน ๔ การปฏิบัติมันเป็นบัญญัติของพระพุทธเจ้า ทีนี้พอเราจะมาปฏิบัติ มันก็ต้องมาคู่ที่จิตนิสัยด้วย คู่ที่อำนาจวาสนาด้วย อำนาจวาสนานะ อย่างเช่น โยมกับเรา พิจารณาจิตสงบด้วยกัน ทำสมาธิเก่งทั้งคู่เลย ได้หมดเลยแต่เวลาโยม พอทำสมาธิ พอจิตสงบปั๊บ โยมจะเห็นกายขึ้นมาเลย เห็นรูปกาย เห็นเลย เป็นอุคคหนิมิต แยกได้เลย ใอย่างเราภาวนาสงบลึกกว่าโยมอีก ทำไมเราเห็นไม่ได้ เพราะอะไร เราเห็นไม่ได้หรือก เราไม่เห็นก็คือไม่เห็น เราไม่เห็นแล้วเราจะเห็นทำอย่างไร

ถ้าเราอยากเห็น เราก็ต้องพยายามรำพึงขึ้นมา รำพึงขึ้นมา คือคุณภาพของจิตมันต่างกัน ใคุณภาพของจิตโยมสร้างมาดี โยมได้สร้างบุญกุศลมา จิตนี้มีคุณภาพ มีบารมี เวลาจิตสงบปั๊บ ข้อมูลบารมีเก่าที่มันไปสร้างไว้มันจะเกิดภาพให้เห็น พอเกิดภาพให้เห็น พอเห็นปั๊บ ถ้ามีสติ มันจับรูปได้ มันวิปัสสนา มันให้ดูเลย พยายามพิจารณาให้เป็นไตรลักษณ์ นี่มันก็มีของมัน แต่สำหรับเรา เราก็ทำสมาธิเหมือนโยม ได้เหมือนโยมทุกอย่างเลย แต่เราไม่มีภาพเลย มันสงบเฉยๆ เพราะอะไร เพราะคุณภาพของจิตเรา เราทำบุญน้อยกว่า เราเคยสร้าง เราเห็นคนภาวนา เราไม่ช่วยเหลือเขา เราขัดแย้งเขา เราแกล้งเขา แต่เราก็มี เราก็สร้างบุญอย่างอื่นมา เราทำสงบได้

เราจะบอกว่านะ ใที่ว่าเห็นรูปนี่นะ ตามทฤษฎีเขาบอกจิตสงบแล้วต้องเห็นรูป แต่ข้อเท็จจริง บางคนก็เห็น บางคนก็ไม่เห็น

โยม : แล้วใไม่เห็นมันจะทำอย่างไร

หลวงพ่อบอก : ไม่เห็น พอไม่เห็นก็ต้องรำพึงไง คำว่า “รำพึง” รำพึงคือนึกในสมาธิ สมาธิคิดได้ใหม่ ทางทฤษฎีบอกคิดไม่ได้ แต่ในทางปฏิบัติบอกคิดได้ สมาธิคิดไม่ได้ได้อย่างไร ความรำพึงในสมาธิ ความคิดในสมาธิไง แล้วรำพึงมันขึ้นมา ถ้าไม่ขึ้นมา เราใช้ปัญญาพิจารณาได้ใหม่ ปัญญาเราพิจารณา พิจารณาโดยไม่เห็นรูปไง พิจารณาโดยใช้ปัญญาเทียบเคียงไง มันทำได้ทั้งนี้นะ ถ้าเป็นปัญญาเทียบเคียงแล้ว อย่างคนที่เห็นรูป พอเห็นรูปขึ้นมา พอพิจารณาแล้วกำลังมันไม่พอ พิจารณาแล้วมันไม่ได้ผลก็ได้ โอ้เราไม่เห็นรูป แต่เราพิจารณา ไม่เห็นรูปนี่นะ พิจารณากาย โดยไม่เห็นกายของหลวงปู่คุณงี้ไง หลวงปู่คุณงี้ ไปถามว่าพิจารณากายอย่างไร พิจารณากายต้องเห็นกาย บอกไม่ต้อง พิจารณาไปเลย พิจารณาด้วยอะไร พิจารณาด้วยการเปรียบเทียบ โดยใช้ปัญญาใคร่ครวญ ไม่เห็นกายก็พิจารณาได้

ไอ้คนแบกกระสอบข้าวสารที่ทำเรือคลองเตย กรรมกรที่แบกกระสอบข้าวสาร เราไม่ต้องแบกกระสอบข้าวสาร เราเป็นคนบริหาร เรารวยกว่ามันอีกนะ เห็นรูปก็แบกกระสอบข้าวสารไง แล้วทำไมคนจะรวยต้องแบกกระสอบข้าวสารอย่างเดียวล่ะ อาชีพเขาเป็นกรรมกร เขาต้องแบกกระสอบข้าวสาร สัมมาอาชีพะ ไม่ได้ดูถูกเขานะ นี่เปรียบเทียบให้เห็นว่ามันต้องใช้แรงงานไง มันต้องใช้งานหนักใช้ใหม่ แล้วเราต้องแบกกระสอบข้าวสารใช้ใหม่เราถึงจะรวยขึ้นมา อ้าว! แล้วเราทำหน้าที่อื่น เราเป็นคนบริหารจัดการ เราสั่งคนแบกกระสอบข้าวสารได้นะ มึง

คือว่ามันไม่จำเป็นจะต้องเป็นอย่างนั้น มันเป็นทางอื่นก็ได้ สติปัญญา ๔ ถ้าทำเป็นนะ วิธีการหลากหลาย อาชีพคนมันเยอะแยะไปหมด อาชีพคนมีชนิดเดียวหรือ การวิปัสสนาก็เหมือนกัน มันหลากหลายนะ กาย เวทนา จิต ธรรม ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เวทนา จิต ธรรมารมณ์ จิตที่เป็นสมาธิกระทบอารมณ์ความรู้สึก พิจารณาโดยที่ไม่เห็นกาย นี่ธรรมารมณ์ สภาวะธรรม แต่จิตต้องเป็นสมาธินะ ถ้าจิตไม่เป็นสมาธิมันเป็นโลก เป็นสามัญสำนึก เป็นความคิด แต่ถ้าจิตสงบแล้วมันเข้าถึงจิตติจิต เข้าถึงกรรมฐาน เวลามันออกพิจารณาไปมันเป็นธรรม ธรรมะ อารมณ์เรานี้แหละ ถ้ามีสมาธิมันเป็นธรรมะเพราะเราควบคุมได้ ถ้าไม่มีสมาธิ อารมณ์ควบคุมเรา แล้วทุกข์ยากไปกับอารมณ์

โอ้ย! ถ้ากรรมฐาน ครูบาอาจารย์ที่เคยผ่านวิธีการมาแล้วมันเข้าใจหมด แต่ถ้าเราไปศึกษาตามทฤษฎีเป็นสูตร ทุกข์ด้วยนะ มันมีอยู่ใน “วงกรรมฐาน” เพิ่งได้ไป ไปเปิดคู่มือ ที่แก้โครงกระดูกใจ เขามานั่งอยู่ที่นี้ กลางคืนเราเทศน์ เขาเห็นเราเป็นโครงกระดูกหมดเลย เขาไม่เชื่อ

สายตา เขายึดตาเขาใหญ่เลย เขาก็ยังเห็นเป็นโครงกระดูกอยู่ แล้วตอนเช้าเขามาถาม “หลวงพ่อก็คือเห็นหลวงพ่อก็คือโครงกระดูกหมดเลย” เขาให้ตอบ

เราบอกว่าถ้าเป็นพระภิกษุเป็นพระภิกษุ เห็นกระดูก เห็นกาย พิจารณากาย พอมันปล่อยวางเป็นโสดาบัน เป็นสุตฺร เราก็บอกไม่ใช่หรืออย่างที่ว่าบางคนมีวาสนาจิตเขามีบารมีของเขาใช้ใหม่ เขามองเห็น นิ่งเต็มศาลาเลย ทำไมคนนี่มองเห็นเราเป็นโครงกระดูกล่ะ แล้วคนนี่เต็มศาลาเขาไม่เห็นเราเป็นโครงกระดูกเลย ทุกคนก็มองเราเหมือนกัน เพราะเราเทศน์อยู่คนเดียว ทุกคนก็มองมาที่เรา ทำไมคนนี่มองเราเห็นเราเป็นโครงกระดูกล่ะ ทำไมคนที่นั่งเต็มศาลาเขาไม่เห็นล่ะ

อันนี้เราบอกว่ามันเป็นบารมีธรรมใจ มันเป็นบารมีธรรมที่ธรรมเกิด ๆ ธรรมเกิดไม่ใช่ อริยสังขะ ที่เราไปเห็นกาย ๆ เห็นจริงหรือเปล่า แล้วเห็นแล้วได้ประโยชน์หรือเปล่า ถ้าเห็นโดยสติ เห็นโดยสมาธิ เห็นโดยปัญญา มันเป็นประโยชน์ ถ้าเห็นโดยอำนาจวาสนาเป็นบารมี แล้วอันนี้พอคนไม่เข้าใจก็ไปเป็นสุตฺร สุตฺรสำเร็จ พิจารณารูป พอปล่อยรูปเป็นโสดาบัน ปล่อยรูปเป็นสัทธาคามิ ปล่อยรูปเป็นอนาคามิ ปล่อยรูปเป็นพระอรหันต์ แล้วมันจริงหรือเปล่านั้น มันไม่จริงหรือ สร้างภาพ วิปัสสนิก

โธ! อาจารย์ตรวจสอบลูกศิษย์ข้างนิคเดียวเลย เห็นรูป เห็นแล้วเป็นอย่างไร ตอบไม่ได้ อย่างเราทำงาน ลูกเราทำงาน ให้ทำการบ้าน เอาการบ้านมาส่งสิ มันบอกทำการบ้านเสร็จแล้ว แต่มันไม่ยอมให้ส่งสมุด โอ๊ย! โดยสุตฺรทฤษฎีมันเป็นอย่างนั้น แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วยังอีกเยอะนัก หลวงปู่มันหรือหลวงตาท่านพูดเวลาไปถามปัญหาท่าน ซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ การปล่อยตามสุตฺรเป็นพันๆ หน เป็นหมื่นๆ หนนะ กว่ามันจะสมคูล กว่ามันจะเป็นจริง

เราเห็นตามสุตฺรอย่างที่ว่า เห็นรูป เห็นกาย เห็นต่างๆ แต่ทำแล้วซ้ำแล้วซ้ำอีก ทดสอบตรวจสอบๆ มาตรฐานของจิตมันพัฒนาใหม่ จิตพัฒนาขึ้นมา ปล่อยวางอย่างไร ถึงที่สุดแล้วมันขาดอย่างไร ตังคปหานบ่อยครั้งเข้าถึงสมุจเฉตปหาน

พระพูดบ่อยมาก “ทำไมหลวงพ่อก็คือสมุจเฉตฯ”

สมุจเฉตฯ คือจบกระบวนการ คือจบโครงการ แต่ถ้ายังไม่สมุจเฉตฯ โครงการยังไม่เสร็จ โครงการยังไม่เสร็จ โครงการยังไม่เสร็จ คุณิตี คุณิตังหาริมทรัพย์สิ โครงการสร้างขึ้นมาแล้วมีแต่

ต่ออยู่อย่างนั้นนะ คาอยู่อย่างนั้นนะ ต่างคนต่างเสียหายหมดเลย ธนาการให้กู้ก็เสียหาย ผู้ลงทุนก็เสียหาย ผู้ซื้อที่ซื้อไว้ก็เสียหาย เสียหายหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน พิจารณาไป “ปล่อยวางๆ” เดียวมันเสื่อมเสียหายหมดเลย คือไม่มีใครทำอะไรเลย แต่ถ้าซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ พยายาม มันมีปัญหาขึ้นมา ก็พยายามแก้ไขปัญหามา แล้วทำโครงการนั้นให้เสร็จสิ้นขึ้นมา ผู้ขายก็ได้ประโยชน์ ผู้กู้ก็ได้ทุนคืน คนซื้อก็ได้ประโยชน์หมดเลย

ไอ้ตรงข้ามนี้คนไม่เข้าใจ ตามสูตรไป เขาทำโครงการเกือบเป็นเกือบตาย กูนี่ฟันเอา จบไม่ได้ ไม่ได้ หมายถึงว่า คนที่เข้าใจแล้วรู้จริง เราเป็นพ่อค้าที่อาศัยทรัพย์ เราทำมาหลายร้อยโครงการ เราจะรู้เลยปัญหามันเกิดอย่างไร แล้วเราแก้ไขปัญหามันจนทุกวิกฤติมาแล้ว เราจะเข้าใจเรื่องการกระทำในโครงการต่างๆ หมด แต่ผู้ที่มาฝึกใหม่นี้กว่าทำได้ง่ายๆ ลงไปทำ นึกเพื่อฟันเพื่อเจอเอา บางคนก็ทำประสบความสำเร็จ บางคนก็โดนหลอก บางคนก็เป็นหนี้เป็นสิน นี่ไง พิจารณาากายก็เหมือนกัน ไม่ใช่สูตรสำเร็จ ไม่ใช่

โยม : หลวงพ่อ แล้วอย่างที่ว่าเพ่งกสิณหรือว่าเห็นนิมิตอะไรอย่างนี้ ที่ว่าเป็นบริกรรมนิมิต เป็นอุคคหนิมิต แล้วเป็นปฏิภาคนิมิต อันนี้เวลามันเข้าสมาธิมันเหมือนกันหรือเปล่า

หลวงพ่อ : ไม่เหมือน เพ่งกสิณเป็นฌาน เพ่ง การเพ่งมันเป็นฌาน เป็นกสิณ มันเห็น เพ่งกสิณเขียว กสิณแดง กสิณอะไร มันก็เหมือนกับเราไปเพ่งดวงอาทิตย์ หลับตาเห็นดวงอาทิตย์ไหม แล้วขยายส่วน พวกนี้มันเป็นกสิณ มันเป็นฌาน มันจะเป็นฌาน ฌานสมาบัติมันจะมีกำลัง มันจะออกรู้อย่างต่างๆ อันนี้ครูบาอาจารย์ถึงบอกว่า พวกฌานพวกฌาน หลวงตาท่านพูดว่าฌานเฉิน เราไม่อยากจะพูด เพราะทำให้คนติด คนอยาก คนชอบ โดยกิเลสมันชอบฤทธิ์ชอบเดชกัน อันนี้ชอบฤทธิ์ชอบเดช เขาเรียกว่ามันมีจลาสมาธิใจ มันส่งออก

โยม : แล้วฌานใช้ตัวเดียวกับที่วิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์ ไม่ใช่อันเดียวกันหรือครับ

หลวงพ่อ : พระพุทธเจ้านะ พระพุทธเจ้าไปเรียนกับอาจารย์ดาบสได้ฌานสมาบัติ ๘ ใช้ไหม แล้วอาจารย์ดาบสการันตีว่ามีปัญญาเท่าเรา ให้เป็นอาจารย์สอนใจ พระพุทธเจ้าไม่เอา เพราะมันไม่ได้แก้กิเลส พระพุทธเจ้ากลับมากำหนดลมหายใจเข้าออก สัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิเพราะอะไร สัมมาสมาธิเพราะมีศีล

มิจฉาสมาธิ พวกทำคุณไสย เขาทำสมาธิได้นะ เขาไม่มีศีลเพราะอะไร เพราะเขาทำสมาธิแล้วเขาเอาพลังงานสมาธิพุ่งเพื่อไปทำเป็นพวกคุณไสยเพื่อทำลายครอบครัวคนอื่น แต่ถ้าสัมมาสมาธิมันทำลายเขาไม่ได้ พอทำลายไม่ได้ มันไม่คิดออกนอกเรื่อง

อันนี้เป็นฉานสมาบัติ มันมีกำลังอย่างนั้นเหมือนกัน เหาะเห็นเดินฟ้าได้นะ แต่มันจะเอาเข้ามาพิจารณา อย่างที่เราพูดเมื่อคืนนี้ มโนมยทธิเข้าสมาบัติได้ไหม ได้ ถ้าเอามาพิจารณา ส่วนใหญ่แล้วมันไม่ยอมพิจารณา ประสาเราว่าส่วนใหญ่หลงตัวเอง มันจะเข้าใจผิดในตัวเอง มันหลงตัวเอง ทีนี้มันก็มาพิจารณาทำไม

แต่ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ ทำไมมันถึงเป็นสมาธิ มันเหมือนกับนักกีฬา เราทำ เราวิ่งออกกำลังกายมาเพื่อให้ร่างกายเรามีกำลัง เพื่อทักยะ เพื่อจะแข่งขันกีฬา แข่งขันกีฬา กีฬาคือการต่อสู้กับกิเลสใจ ทีนี้จะบอกว่าพุ่ง ที่ไปเห็นอุคคหนิมิต นิมิตที่ไปเห็นโดยอย่างนั้น ที่เขาบอกว่าเห็นนิมิต นิมิตมันเป็นอาการของจิต จิตคือผู้รู้ ผู้รู้เห็นสิ่งที่ถูกรู้ ผู้รู้ไปเห็นสิ่งที่ถูกรู้ ทีนี้เราไปเห็นสิ่งที่ถูกรู้สิ่งที่ถูกรู้ถูกหรือผิด ถ้าผิด มันเป็นมิจฉา คือเราไปว่านี่เป็นอย่างนั้นๆ หลงไปหมดเลย

โยม : มันก็เป็นตัวใดอันหนึ่งซึ่งจะเข้าสมาธิ เหมือนกับเราบริกรรมพุทโธ มันก็เป็น

หลวงพ่ : ใช่ เราเห็นด้วยๆ แต่ใจ เราเห็นด้วย เพราะว่าอะไร ฉานสมาบัติ เราถึงพูดเมื่อคืนนี้ เรื่องอิน ไตย เรื่องฉาน เรื่องสมาธินี้แหละ แต่เรื่องสมาธิ ถ้าเราทำสมาธิโดยที่เราใช้เป็นตัวเป็นธรรมอย่างนั้นมันพุ่งออกใจ คือว่าฐานที่มันจะออกไปทางโลกกับฐานที่จะเข้ามาทางวิปัสสนาต่างกันนะ เพราะฐานที่จะเข้ามาเขาเรียกเข้าอริยสังกับไม่เข้าอริยสัง

คนทำสมาธิมากเลยนะที่เขาเข้าสมาธิแล้วเขาไม่เข้าอริยสัง บางคนเข้าอริยสังได้ยากมากเพราะอะไรรู้ไหม เพราะโดยธรรมชาติของเรา โดยธรรมชาติก่อนที่จะมาเป็นศาสนาพุทธมันเป็นศาสนาถือผี ศาสนาชิพราหมณ์ ทีนี้โดยธรรมชาติของจิตที่มันเกิดตายๆ พระพุทธเจ้าบอกเวลาเกิดตาย บุญเพนิวาसानุสติญาณคือไม่มีต้นไม่มีปลาย โอ้เราไม่รู้ชาติใดชาติหนึ่งทีมันเกิดมามันเกิดเป็นฤทธิวิปริมาอย่างนี้ มันก็มีพื้นฐานมาใช้ไหม มันชอบทำอย่างนี้ พอทำอย่างนี้ปั๊บ จะเข้าอริยสังมันเข้าได้ยากใจ โอ้ย! แค่ว่าสมาธินะ แล้วกวิปัสสนาคือเข้าอริยสังนี้ยากมาก

อันนี้โดยสามัญสำนึกของอภิธรรมเขาจะบอกว่าพิจารณาสายตรงเป็นอริยสัง คือพิจารณาปัญญาคือไม่หลง แต่ความจริงในความรู้สึกเรานะ ไม่ใช่ มันเป็นเปลือกสัมผัส เป็นอารมณ์สามัญ

สำนึก คือคนเรามันจะวิวัฒนาการพัฒนาการ แต่เขากลับไม่ยอมให้เป็น คือทำไม่ได้ ถ้าวิวัฒนาการคือผิด

มันผิดตั้งแต่ทฤษฎีเลย พัฒนาการของจิตมันต้องเข้าสมาธิใช่ไหม พอเป็นสมาธิ ตัวสมาธิ ตัวจิตมันเห็นอาการของจิต เห็นกาย ตัวจิตเห็น ไม่ใช่ความคิดเห็น เขาอยู่ที่ความคิด แล้วให้ความคิดอยู่โดยปกติ คือไม่ให้ความคิดเปลี่ยนแปลง คือห้ามลงสมณะ ห้ามลงสมาธิ แล้วมันจะมีวิวัฒนาการอะไรของมันล่ะ คือว่าหลอกตัวเองกันไปวันๆ หนึ่งไง ว่างๆ สบายๆ ใจ

แต่พอมาเรื่องฌานก็อีกล่ะ พอเรื่องฌาน เราไปคิดในฌาน พอเราเข้าสมาบัติ เข้าเรื่องฌาน เรื่องฤทธิ์เรื่องเดชมันมีรสชาติ มันเป็นผู้วิเศษใจ มันไม่ใช่อริยมุมิใจ หลงตัวว่าเป็นผู้วิเศษ ดีกว่าคนอื่น

โยม : ที่ว่าเป็นอัปปนาสมาธินี้ไม่ใช่ฌาน ๔ หรือ

หลวงพ่ : ไม่ใช่ ฌานส่วนฌาน

โยม : ฌานส่วนฌาน

หลวงพ่ : เออ! ฌาน ๔ รูปฌาน อรูปฌาน

โยม : แล้วอย่างอัปปนาสมาธิมันก็เป็นสมาธิอันหนึ่ง

หลวงพ่ : ใช่

โยม : แล้วก็ที่เขาเล่นกสิณมันก็เป็นสมาธิอันหนึ่ง หรือว่าไม่เป็น

หลวงพ่ : ใช่ จะว่าอย่างนั้นได้หมดเลย แต่ความจริงมันก็เป็นอารมณ์ความรู้สึก สมาธิ ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่สมาธิ เราพูดอย่างนี้บ่อยนะ สมาธิไม่ใช่จิต ถ้าสมาธิเป็นจิต เราอยู่เฉยๆ ต้องมีสมาธิ ทำไมสมาธิไม่เป็นสักทีล่ะ

จิตเป็นจิต สมาธิเป็นสมาธิ ทีนี้พอสมาธิเป็นจิต ที่ว่าเป็นฌานหรือว่าเป็นสมาธิ มันอยู่ที่ว่า ขันธ์ขันธ์ ถ้าเราขันธ์ขันธ์ถูกกฎจรามันก็ถูกต้องหมด ถ้าขันธ์ขันธ์ตามใจมันก็ลงนอกรทางไปเรื่อย เป็นฌานก็เหมือนกัน ถ้าฌานมันมีกำลังของมัน มันดึงใจเราไปใจ เราทนมันไม่ไหวหรอก มัน

เห็นดีเห็นงามว่าอันนั้นถูกต้องไปหมดเลย แต่ถ้าเป็นสมาธิมันอยู่ในกฎ อยู่ในกฎจรรยาไร เพราะอะไร มันมีศีลคุณไหม

จิตกับใจอันเดียวกันไหม จิตกับใจอันเดียวกันไหม ใจแทนกันได้ใช่ไหม ใจก็ได้ จิตก็ได้ ใจไหม นี่ก็เหมือนกัน ฉาน สมาธิ นี่ไง

โยม : แต่ไม่ใช่ตัวเดียวกัน

หลวงพ่ : เออ!

โยม : มันก็เข้าต่างกัน

หลวงพ่ : เกือบคล้ายๆ กัน แต่มันต่างกันตรงที่สติควบคุม ตรงที่สติควบคุม ตรงที่ความเห็น เหมือนเงิน เงินของโจรกับเงินของเรา เงินเหมือนกันไหม แต่โจรมันปล้นมา แต่เงินเราหามาเกือบตาย

โยม : ขึ้นอยู่ที่ว่าเป็นสัมมาหรือเป็นมิฉฉา

หลวงพ่ : ใช่

โยม : อย่างนั้นถ้าสมมุติว่าเราเพิ่งกลืนแล้วเราก็หักเข้ามาทางวิปัสสนา มันก็ได้เหมือนกัน

หลวงพ่ : ได้ ทำได้

โยม : แต่มันทำยากกว่า

หลวงพ่ : ใช่

โยม : เพราะมันเป็นมิฉฉาสมาธิ มันติด

หลวงพ่ : ใช่ คือว่ามันอิสระไหม มันปล่อยไปทางนี้ไหม แต่ถ้าเราทำสัมมาสมาธิ เรากำหนดพุทโธหรือกำหนดอานาปานสติ เรารู้ยู่ที่เราทำอันนี้เพื่อเป็นพื้นฐานจะไปวิปัสสนา มันรู้ยู่ที่เรามีงานต่อไป เรารู้ยู่ใช่ไหม เราตั้งใจ เหมือนเราเรียนมา เราเรียนมาเพื่ออะไร เราเรียนมาเพื่อทำงานใช่ไหม เราเรียนจบแล้วเราจะทำงานต่อไป ไม่ใช่เรียนจบมาแล้วกูจะเป็นอาจารย์ มันยังไม่

ทำงานอะไรเลย คนจะทำงานมันต้องเตรียมตัวทำงาน แล้วมันทำงานขึ้นไปมันมีงานต่อไป มันไม่ติด ไม่หลง แต่ถ้าอย่างนี้บ๊อบแล้ว คุณทำแล้ว โอ้โฮ! คุณเป็นอาจารย์แล้ว คุณรู้วาระจิต ลูกศิษย์ลูกหาเข้ามาแล้ว แล้วเดี๋ยวก็เสื่อม

โยม : อ้าว! แล้วทำไมสมาธิจากกสิณอะไรพวกนี้ที่ว่าไม่จำเป็นต้องมีศีลควบคุม เขาก็เข้าสมาธิได้

หลวงพ่ : ได้ ก็ได้ดี

โยม : อย่างนี้ที่เราภาวนาพุทโธ เราก็ดูไม่ต้องมีศีล มันก็น่าจะเข้าสมาธิได้เหมือนกัน

หลวงพ่ : ไม่มีศีลก็ได้ อย่างที่ว่า ไม่มีศีลแล้วทำได้จริงหรือเปล่าละ ที่นี้มันมีศีล ศีลเป็นพื้นฐานของผู้สะอาดใจ ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลก็เหมือนเราทำผิด มันก็ต้องผิดศีลอยู่แล้ว พอจิตมันสงบเข้ามา เพราะเราทำจนเป็นนิสัยไง เหมือนนิสัยคนดี ถ้านิสัยคนดีมันดี พอเราวางให้มันเป็นจริตนิสัยเลย วางให้ใจมันรับรู้แบบนี้เลย เวลาเราทำอะไรมันมีละอาย มีหิริมีโอตตปปะ มีความเกรงกลัวมีความละอาย แต่ถ้ามันไม่มีศีล มันไม่เกรงกลัวละอาย

คุณ คิดคุณที่เข้ามาสมาบัติ ทำเรื่อง ทำไสยศาสตร์ ทำลายของลูกศิษย์ที่ฝ่ายตรงข้ามนะ ทำลายครอบครัวเขา ทำลายเขาทั้งหมดเลย จริงๆ แล้วเราทำลงไหม เราเห็นเลยว่าไอ้บ้านนั้นต้องบ้านแตกสาแหรกขาด แล้วลูกเมียเขา ครอบครัวเขาต้องเจ็บปวดเจ็บช้ำกันทั้งนั้นเลย แล้วพ่อแม่เขาจะต้องเสียอกเสียใจขนาดไหน เราคิดถึงใจเขาไหม

แล้วอย่างทีบอกไป เขาทำสมาธิได้ สมาบัติได้ แล้วทำขึ้นมาแล้ว สุดท้ายแล้วนะ อาจารย์คุณไสยส่วนใหญ่แล้วพอใกล้ตายจะเป็นพวกผีปอบ กรรมมันให้ผล ตอนทำอยู่มันก็คืออยู่ มีลูกศิษย์ลูกหา ทำได้ ลองของไป ลองวิชา เดี่ยววิชาจะเข้าหาตัวเอง แต่ถ้าเรามีศีลอยู่เลย เราฝึกเราตั้งแต่ตอนนั้น ฝึกไม่ให้มันรังแกใคร ถ้าดีแล้วก็ให้ดีในตัวเราเอง

ฉะนั้น โยมพูดอย่างนั้นถูก ไม่มีสมาธิ เขาเรียกว่ามนต์ดำไป สัมมาสมาธิ มิจฉาสมาธิ มนต์ขาว มนต์ดำ แต่ไอ้เรื่องทำสมาธิได้ไหม ได้ โช้! ขุนโจรมหาโจรเขามีวิชาของเขาเนะ เขาวางแผนของเขาเนะ คุณ คุณอย่างคนที่มันโกงสิ เราคิดไม่ทันมันเลยละ คนที่คิดมีสมาธิใหม่ ไม่มีสมาธิแล้วคิดได้ลึกซึ้งอย่างนั้นไหม

เพียงแต่เรา เหมือนกับเราเป็นบัณฑิตใจ เราพูดอะไรเราพูดกันโดยเปิดเผยใจ พูดกันด้วยเหตุผลชัดเจน เพราะอะไร เพราะมันเป็นความถูกต้อง แต่ว่าเขาทำอย่างไร เขาคิดอย่างไร เขาพูดไม่ได้นะ นั่งทับซีไว้ ตัวเองคิดคนเดียว ก็มันคิดจะเอาเขา คิดจะโกงเขา มันจะพูดออกไปได้อย่างไร

แต่ของเราปรึกษาหารือกันได้ เราคุยกันได้ เพราะเราเป็นสัมมา เราเป็นสิ่งที่ดี ใจ เวลาพูดอย่างนี้เราสะท้อน พูดที่ว่าเขาไม่มีศีล เขาทำ เราก็ตะนอย มิจฉาสมาธิเขาไม่ต้องใช้ศีลเลย เขาก็เป็นสมาธิได้ ถามว่าสมาธิต้องมีศีล สมาธิ ปัญญาหรือ ไม่มีศีลสมาธิได้ไหม ได้ แต่น้อยคนที่จะทำได้ เพราะน้อยคน เพราะคนที่จะทำอย่างนั้นได้ต้องใจเข้มแข็ง ใจอำมหิต ใจโหด เพราะมันรู้อยู่ ใจใหม่ที่เราให้คุณไสย เราให้ของเราไปกับลูกศิษย์เราคนใดคนหนึ่งที่เขาขอไป เขาต้องไปทำลายคนอื่น

โยม : อย่างเรานั่งสมาธิอย่างนี้ กว่าเราจะทำได้มันก็แทบตาย ขนาดไม่ได้ไปโลกว่าจะอะไรอย่างนี้ แต่พวกนั้นเขากลับแบบโลกอยากได้นอนอยากได้นี้ แต่ทำไมมันยังทำได้อยู่

หลวงพ่ : ใ้มันนี่เป็นของเขาใจ แล้วเขาทำได้ เราถึงบอกว่าพวกคุณไสย เราเชื่อว่ามันมีจริง แต่เราไม่ค่อยเชื่อว่าคนที่ทำแล้วแบบว่าคุณภาพของมันจะมีตลอดไป มันเป็นเฉพาะส่วนใจ ถ้าตอนไหนถ้าจิตเขาดี คุณภาพเขาดี สิ่งนั้นทำมา เหมือนกับเรามีอาชีพ อาชีพทำเหมือนคุณไสย เหมือนยาเอาไปขาย แล้วคนที่เอาไป รุ่งนี้มันก็เก็บไว้ ถ้ามันดีนะ เอาไปใช้

แต่เราเห็นนะ ลูกศิษย์ที่ราชบุรี เด็กๆ ผู้หญิง พ่อแม่เขาพามา พวกกรรมกรก่อสร้างมันติดน้ำมันใส่ โอ้โฮ! มันติดเขาเลย คนไม่เคยเห็นหน้ากัน ไม่รู้จักกันนะ แล้วเด็กผู้หญิงเด็กๆ ไม่รู้เรื่องหรือ มั่นโหยหาเขาตลอดเวลา จนพ่อแม่ต้องจับผูกไว้กับเสาเลย โอ้! เราก็ก็นเห็น เออ! มันก็มีจริง แต่มันมีจริงอย่างที่ว่า มันเป็นกรรมของเขา คนอยากสบาย คนอยากโลกมันเยอะ แล้วเขาก็ทำของเขา เขาต้องมี เขาต้องเรียนนะ เขาต้องไปเรียนอาจารย์ของเขา แล้วก็ส่งวิชาขึ้นมาเรื่องคุณไสย

โยม : แล้วอย่างนี้เรากันได้ไหมไม่ให้เขาทำ

หลวงพ่ : ศีล ๕ ศีล ๕ เราคิดบ่อย เราพูดกับลูกศิษย์บ่อยว่าหลวงตา หรือเช่นเรา อย่างเรานี้นะ เพราะว่าเราปากดี เราว่าคนไว้เยอะ ของอย่างนี้มันมีเยอะแยะไป เขาต้องเอาปล่อยใส่เรา คนเวลามัน โกรธ อย่างหลวงตา เราว่าโคนของเยอะนะ แต่ไม่เคยเข้าท่านเลย เพราะใจเรามีหลักใจ

ศีล ๕ ศีล ๕ นี้ป้องกันได้เลย มันยกเว้นแต่กรรม เวลากรรมมันถึงผลนะ เพราะบางครอบครัวก็มี เรื่องอย่างนี้มี ก็เรื่องอย่างนี้มันมีอยู่แล้ว เพราะใจคนมหัศจรรย์ มันเป็นไปได้ทั้งหมด ใจเราจะป็นเป็นอะไรก็ได้ ถ้ามีอย่างนั้นแล้วถ้าเรามีศีล มันกันให้เราไม่ตกไปในที่ต่ำ มันกันเราไม่ให้ตกไปในที่ชั่วนะ ถ้าตกไปในที่ชั่วนะ ตกไปที่ชั่ว คุณิ ธรรมะบอกตกไปในที่ชั่ว แต่ มันไม่รู้ มันบอกตกไปในที่ดี ก็มันพอใจ มันชอบใจ

ฉะนั้นถึงว่า ใอนั้นวางไว้ เราเชื่อพระพุทธเจ้า เริ่มต้นไง เหมือนอนุบาลเลย เด็กอนุบาล การศึกษาวางรากฐานให้มันดี มันจะโตมาดีหมดเลย เห็นไหม ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลวางรากฐาน ให้ใจเราดี แล้วอย่างที่ยอมรับว่าคนดีทุกข์ฉิบหายเลย ทำยากฉิบหายเลย ใอ้คนเกกมะเหรกเกรทำไม มันอยู่ของมันได้ละ ไม่รับผิดชอบอะไรเลย แต่กรรมมันนะ ใอ้เด็กดีๆ เราต้องกันไว้เลยนะ เดียว มันจะเสีย ใอ้พวกนั้นมันจะชักจูงไป ใอ้คนเกมันอยู่กันสบายๆ ทำดีทำยาก ทวนกระแส ถ้าคิด อย่างนี้ได้แล้วเราจะไม่เสียใจ จะไม่น้อยเนื้อต่ำใจ ก็สิ่งที่ว่ามันยาก มันเป็นร้ว ศีลนี้เป็นร้วนะ ป้องกันเราไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ถ้าไม่มีร้วมันก็สบายนะสิ เราต้องมีร้วของเรา ศีล สมาธิ ปัญญา

โยม : หลวงพ่อ แล้วอย่างศีลข้อ ๒ อย่างนี้ เล่นคอมพิวเตอร์ใช้วินโดวส์ก็อปปี อย่างนี้ผิด หรือเปล่า ถ้าพระไปเล่นอย่างนี้

หลวงพ่อ : จริงอยู่ พระผิดเยอะ ถ้าไปเล่นนะ ของเราคอมพิวเตอร์มีอยู่ตัวหนึ่งตอนนี เอาไว้เฉพาะอัดเสียงอย่างเดียว แล้วต่อไปเราจะมีเว็บไซค์ ต่อไปต้องทำเว็บไซค์เพราะว่ามันเป็นเรื่องเทคโนโลยี มันมีกันทั่วไปอยู่แล้ว แต่เราไม่ได้ให้พระทำ เราจะอยู่ข้างนอกให้โยมเขาทำ แล้ว เราไม่ทำอย่างนั้น เราจะตอบปัญหาอย่างเดียว เราจะมีเว็บไซค์ เราจะมี ธรรมะเราจะเอาเข้าหมดเลย ปัญหาอย่างนี้ถามมา กูจะตอบเอง เพราะเรารู้ อยู่ต่อไปพระไม่กล้าตอบปัญหา คือปัญหาที่เรา คุยกันนี้นะ พระตอบยากนะ ตอบยากเพราะอะไรรู้ไหม เพราะมันเป็นเรื่องพื้นฐานเริ่มต้นนี้ตอบ ยากมาก

เวลาไปหาพระนะ “โธ้ย! ปฏิจสมุปบาทเป็นอย่างนั้น นิพพานเป็นอย่างนั้น” ตอบผิด ตอบถูกก็ไม่รู้นะ ใอ้คนตอบก็ไม่รู้ ใอ้คนฟังก็ไม่รู้ แต่ใอ้หญ้าปากคอก เมื่อก่อนลูกศิษย์บอกบ่อย “หลวงพ่อ ใอ้พื้นฐานง่ายๆ ไม่ต้องไปหาพระหรอก ทำกันเองก็ได้ ใครๆ ก็ตอบได้”

เพราะพื้นฐาน ร้ว เพราะพื้นฐานมันเสีย เสียหมดเลย พื้นฐานมันเสียแล้วมันฝัง แล้วมันแก้ กันนะ ใอ้โฮ! พวกอภิธรรมมาที่นี้มาร้องให้ทุกคนนะ พอมหาหาเรานะ เราบอกพุทโธ พุทโธเพราะ

อะไร เพราะพุทธโฆ จิตมันต้องเกาะพุทธโฆไว้ มันจะได้เปลี่ยนแปลงอาการของมัน ถ้ามันยังกำหนดนามรูปอยู่ เราบอกนามรูปนะ คือเอายาสลบปะจุมกไว้ “สบายๆ” เอายาสลบนี้แหละ แล้วก็ปะจุมกไว้ คือมันต้องวางยาสลบตัวเองไว้อย่างนั้นนะ คือเป็นหุ่นยนต์ เป็นหุ่นยนต์เลย “ว่างๆ ว่างๆ” แล้วทำอะไร ว่างๆ แล้วพอจะขยับปั๊บ จะเปลี่ยนอะไร เราก็บอกว่าไม่ได้ ให้กำหนดพุทธโฆไว้

พอกำหนดพุทธโฆไม่กี่วันนะ เขาเห็นการเปลี่ยนแปลง จิตเขาเริ่มหดตัวเข้ามา เขาตกใจ ตกใจเพราะอะไร เพราะเขาบอกในทฤษฎีของเขา เขาบอกห้าม ห้ามทำสมณะ เพราะทำสมณะมันจะผิด มันจะเห็นนิमित เห็นนิमितคือจิตมันเข้าสมณะคือผิด

แล้วพอจิตหดเข้ามา เขาทำอยู่หน ๒-๓ หนแล้วเขามาหาเรา เราบอกว่า ภูเปรียบเทียบให้ มิ่งฟังนะ เมื่อก่อนอิงอยู่บ้าน อิงเลี้ยงหมาตุ๊กตา ตุ๊กตาคืออยู่ที่บ้าน อิงเลี้ยงมันนะ นามรูปๆ มันเป็นตัวตุ๊กตาคือหมา พออิงมาหาภู ภูให้ลูกหมาอิงเลี้ยง ลูกหมาๆ ลูกหมามันต้องกินไข่ใหม่ ลูกหมามันต้องขีไข่ใหม่ ลูกหมามันต้องเลียไข่ใหม่ ลูกหมาต้องเลียปากมิ่ง มันเล่นกับมิ่ง คือจิต คือหมาที่มีชีวิต มันเป็นความจริง กับตุ๊กตาคือหมามันตั้งไว้เฉยๆ แล้วใจของคนทำให้เป็นเหมือนตุ๊กตาคือหมา แล้วมิ่งเปลี่ยนมาอยู่กับภู ภูให้ลูกหมาอิง แล้วพอจิตมันเปลี่ยนแปลง มันตกใจ โอ้โฮ! มันตกใจ มันกลัว

เราถึงบอก โอ้โฮ! เราสังเวชใจนะ “โอ๊ย! สมณะ ไม่ได้ๆ” ทั้งๆ ที่สมณะมันอยู่ในญาณของอภิธรรม คือจริงๆ ตามทฤษฎีมันถูกต้อง มันมี แต่เขาไปตัดตอนมัน เขาไปบอกว่าไม่มี เพราะเขาไม่ต้องการให้ทำสมณะกัน ห้ามทำสมาธิใจ แต่ความจริงมันตัดไม่ได้ มรรค ๘ มิ่งตัดอะไรออกไม่ได้ แต่เขาไปตัดออก ทั้งๆ ที่ทฤษฎีเขามีนะ ไปเปิดสิ มีญาณที่มันเป็นสมณะ มันขาดสมณะ มันเป็นมรรคไม่ได้ แต่ด้วยการเมือง ด้วยความเห็นของเขา เขาก็สั่งสอนกันมา

แล้วอภิธรรมมา เข้าๆ ที่ถามปัญหาที่อภิธรรมทั้งนั้นนะ ร้องไห้ๆ อยู่กับเขามาเป็น ๑๐ ปี ๒๐ ปี โอ้โฮ! มหาเราเราให้ทดสอบ ให้เขาทำเลย แล้วมันเห็นการเปลี่ยนแปลงเลย เปลี่ยนแปลงคือว่าเห็นเรื่องสมาธิมันหดเข้ามา มันมีความรู้สึกเข้ามา มีความสุขของมันเข้ามา ไม่ใช่เอา ยาสลบไปปะจุมกไว้ “ว่างๆ ว่างๆ”

ว่างๆ มันคิดให้ว่าง ความคิดมันคิดให้ว่าง แล้วจิตมันว่างใหม่ แต่ถ้าเป็นสมาธิมันมีความสุข มันต่างกับว่างๆ มิ่งเขอะนัก มันเป็นอย่างนี้ไปหมดเลย นี่พื้นฐานใจ นี่ใจว่าอาจารย์ไม่จำเป็นง่ายๆ ใครก็สอนได้ แล้ววางพื้นฐานผิดกันไปหมดเลย

โธ! แล้วพอวางพื้นฐาน เพราะพื้นฐานนี้ไง มันเหมือนเป็นเรื่องเล็กน้อยไป พอลittleน้อยทุกคนไม่เห็นโทษของมันไป เลยพูดถึงโทษมันไม่เป็นหรอก เข้มทิมมิงจะเดินออกตัวผิดตรงนี้จะไปทิศใต้ มิงไปทิศเหนือ มิงไปมิงตายहांแล้ว ก็จุดสตาร์ตนะเล็กน้อย พอออกสตาร์ตผิดทางไปแล้ว มันถึงยาก แต่มันเป็นกรรมของสัตว์แล้วเนาะ เพราะสังคมเป็นอย่างนี้

โยม : หลวงพ่อ แล้วอย่างคอมพิวเตอร์อย่างนี้ มันอย่างไรก็ยังผิดศีลอยู่

หลวงพ่อ : ถ้ามันผิด เราละอายไหมละ ไอ้อย่างนี้มันอยู่ที่เรานะ เขาเรียกว่าศีลของคนทีละเอียดหรือหยาบ ถ้าคนที่หยาบเขาเห็นว่าเล็กน้อย แต่คนที่ละเอียดคนนะ เราคิดว่าเราไม่ทำ ถ้ามันผิด เราไม่ทำ มันจะเป็นนิสัย

ทีนี้เขาถามกลับนะ “หลวงพ่อ แล้วเล่นหุ้นละ”

ถ้าเล่นหุ้นเป็นการพนัน เราก็มักผิด แต่ถ้าเป็นการลงทุนละ เพราะลูกศิษย์เป็นโบรกเกอร์เยอะ ทำงาน มาบ่นมาหลาย “หลวงพ่อ แล้วงานผมเป็นอย่างนี้ ทำอย่างไรละ” หน้าที่การงานของมิงใช่ไหม มันทำงานในบริษัทเงินทุน แล้วทำอย่างไรละ มันก็บอกหน้าที่การงานไป แต่ถ้าเราทำหน้าที่การงานด้วยความซื่อสัตย์ ด้วยใสสะอาดของเราใช่ไหม ก็เราเป็นโบรกเกอร์ เราเป็นพนักงานในบริษัทเงินทุน ต้องให้เขาเล่นหุ้นนะ

โยม : แต่มันก็เหมือนคนแจกไพ่มากกว่า แล้วบอกฉันไม่ได้เล่น

หลวงพ่อ : สัมมาอาชีพนะ มันอยู่ที่การเลือก อันนี้บางทีคนเรามันมีกรรม มีความจำเป็นมีหลายอย่างบีบคั้น อันนี้ศีลของคนมันถึงไม่เท่ากันไง นี้อันนี้ไม่เท่ากัน เราจะบอกว่าจิตเส้นเป็นอย่างนี้มันไม่ได้ บางคนใช่อยู่ มันไม่ถูก ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ แต่หน้าที่การงานละ แล้วต้องเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ละ ความรับผิดชอบของเราละ อย่างนี้อยู่ที่เราต้องเลือกนะ เราจะเลือกอะไรสำคัญ ถ้าสำคัญแล้วต่อไปเราจะเปลี่ยนแปลงอย่างไรถ้ามันสะอาดเข้ามา ถ้าจิตมันดีเข้ามามันทิ้งเอง อย่างตลาดหลักทรัพย์มันต้องพูดอย่างนี้ทุกที ถ้าเราคิดว่าคนนี่ลงทุนโดยคิดว่าไปลงทุน แต่มันก็น้อยคน ทุกคนต้องการกำไร มันก็การพนัน ถ้าเป็นการพนัน เราก็ไม่ไปทำ

โยม : ลงทุนมันก็ต้องกำไรไม่ใช่หรือหลวงพ่อ ค้าขายก็ต้องกำไร

หลวงพ่ : ใช้ ไอ้กำไรวางนี้ถ้ามันเป็นการลงทุนอย่างนี้ เราต้องหาปัจจัยเครื่องอาศัยหน้าทีการทำงานไป ไอ้อย่างนี้ แต่ถ้าอย่างโยมพูดเมื่อกี้ เขาต้องแบบว่า ไอ้พวกที่ต้องเสียดสตงค์อย่างนี้ เราก็ต้องทำไปตามนั้น เราไปลักของเขา ถ้าเราไปก็อปปี ไปลักของเขา มันไปลักทรัพย์ แต่ถ้าเป็นหน้าทีการทำงาน เราไม่ได้ทำใช้ไหม เราไม่ใช่ลักทรัพย์ เราเป็นหน้าที หน้าที เหมือนคนขายประกัน ไอ้นี้ก็ต้องหาลูกค้าไป เป็นธุรกิจไป ก็เป็นธุรกิจการค้า ไม่ใช่ลัก

โยม : ไม่ แต่เรารู้ว่าเราก็ใช้มัน

หลวงพ่ : เราใช้ เราลักเขามาหรือเปล่านั้น ถ้าเราจะใช้มัน เขาต้องเสียดสตงค์ไป เขาต้องซื้อลิขสิทธิ์ใช้ไหม ไอ้อย่างนั้นก็ถูกต้อง แต่เราใช้โดยที่เราไม่เสียดสตงค์นี้เราลัก คิดดูสิ แ่งง่าย ๆ แค่เสียดสตงค์ก็จบ ใจก็ไม่เสีย ไอ้มันอยู่ที่เราคิดนะ แต่พูดถึงถ้าเราคิดว่ามันเป็นสาธารณะ บางทีเป็นของสาธารณะที่เราใช้กันเราก็ใช้

โยม : อย่างสมมุติว่าผมเอาคอมพิวเตอร์เครื่องหนึ่งลงโปรแกรมมาหมดแล้วมาให้หลวงพ่อย่างนี้ แล้วหลวงพ่ใช้อย่างนี้หลวงพ่ผิดศีลไหม

หลวงพ่ : พูดถึงถ้าเราใช้ ถ้าสมมุติเราใช้แล้วนะ ถ้าสมมุติถ้าเราใช้เราไม่ผิดศีล เราไม่ผิดนะ เพราะอะไรรู้ไหม เพราะโยมเอามาให้เรา เราไม่รู้

โยม : อ้าว! แล้วถ้าผมมาบอกทีหลังว่าอันนี้ผมใช้โปรแกรมก็อปปีนะหลวงพ่ หลวงพ่รู้แล้วหลวงพ่ใช้อยู่ ผิดไหม หรือว่ายังไม่ผิด

หลวงพ่ : ถ้าพูดถึงถ้ารู้ว่าก็อปปีมา มันรู้ว่าผิดกฎหมายไม่ผิดกฎหมาย เพราะพระที่ศีเขาไม่ใช่เขาไม่ทำเขาไม่เอา อะไรที่ผิดมา หนึ่งนะ ย้อนกลับมาพระเป็นผู้ที่บริสุทธิ์ แล้วโยมเป็นลูกศิษย์ใช้ไหม ปฏิคาหก การทำบุญไป ถ้าสิ่งใดมันผิดกฎหมาย โยมจะไม่เอาไปถวายพระ

อ้าว! โยมมาถวาย นี่โยมเอามาถวายเรา ถ้าโยมเอาแม่โขงมาถวายเรา ถ้าเรารับ เราดื่มเข้าไปเราผิดไหม โยมรู้เลยนี่แม่โขง พระกินเหล้าไม่ได้ แล้วโยมจะเอาเหล้าไปถวายพระทำไม คอมพิวเตอร์ถ้ามันผิด โยมเอามาทำไม โยมก็ต้องเอาคอมพิวเตอร์ที่มันถูกมาถวายพระถ้าพระจะใช้ เขาเรียกว่าปฏิคาหก ผู้ให้ให้ด้วยของที่บริสุทธิ์ ถ้าของไม่บริสุทธิ์ ผู้ให้ บุญมันไม่เกิด การให้ทานนี้ะ โยมซื้อของมาถวายพระใช้ไหม ถ้าโยมไปลักมา โยมจะได้บุญไหม

โยม : ไม่ได้

หลวงพ่ : แล้วถ้าโยมซื้อมาถวายได้บุญไหม คอมพิวเตอร์ก็เหมือนกัน

โยม : แล้วสมมุติว่าโจรอยากได้บุญอย่างนี้ ก็ขโมยสตางค์ปล้นเงินเขามาแล้วก็แบ่งมาทำบุญอย่างนี้

หลวงพ่ : ไอ้กรณีอย่างนี้ไอ้พวกเอ็นจีโอมันว่ามากเลย บอกพระเป็นฐานให้คน ให้พวกโสเภณีเป็นฐานหนุนให้พวกโสเภณีไปค้าตัวใจ แล้วเอาเงินมาทำบุญกับพระไป ไอ้อย่างนี้บางอย่าง เราไม่ใช่พูดเพื่อพระนะ บางอย่างพระรู้ไม่ได้ คนมาทำบุญ พระบางที่มันรู้ไม่ได้ว่าเขามาจากไหนกัน แต่ที่นี้มันโดยหลักใจ โดยหลัก ปฏิกิริยาของผู้ที่จะเป็นบุญกุศลที่สะอาดบริสุทธิ์ ผู้ให้มันต้องเป็นสัมมาหุด คือได้มาด้วยความบริสุทธิ์ ได้มาด้วยความสุข ขณะให้ เจตนาบริสุทธิ์ ให้แล้วชื่นใจ นี่ไง ผู้รับรับด้วยความบริสุทธิ์ มันต้อง ๒ ฝ่าย ผู้ให้ก็บริสุทธิ์ ผู้รับก็บริสุทธิ์ นี่คือบุญกุศลที่สุดยอดมากเลย

ผู้ให้ให้บริสุทธิ์ แต่ผู้รับเป็นโจร พระเป็นโจร ผู้รับข้างในเน่าเฟะมารับ บุญนั้นก็เหลือน้อย นี่ไง ที่บอกผู้รับเหมือนเนือเนือ ถ้าเนือเนือไม่ดี พระไม่สะอาด พระไม่บริสุทธิ์ พระลับหลัง ลับหลังพระทำธุรกิจ พระทำตัวเลวทราม บุญเกิดน้อยนะ อันนี้ผู้ให้ มันต้องมีทั้งผู้ให้และผู้รับด้วยนะ ผู้รับก็ต้องบริสุทธิ์ด้วย อย่างนี้ลักขมา ผู้รับรับด้วยความบริสุทธิ์ รับมาแล้ว รับด้วยความบริสุทธิ์ เอาเข้าเป็นกองกลาง ผู้ใช้ใช้ด้วยความบริสุทธิ์ โอ๊ย! บุญเกิดมหาศาลเลย ทั้งผู้ให้และผู้รับ ไม่ใช่ผู้ให้อย่างเดียวและผู้รับอย่างเดียว ไม่มีผู้ให้ก็ไม่มีการรับ ไม่มีผู้รับ ก็ไม่เกิดผล

โยม : อย่างหลวงพ่ไม่รู้อย่างนี้ แล้วผมไปปล้นเขามา ผมก็อยากได้บุญ ผมก็เอาเงินมาถวาย

หลวงพ่ : ต้องมีส่วน ต้องมี นักการเมือง โกงมาทั้งนั้นนะ แล้วทำบุญกัน เราเห็นในสังคม เยอะแยะไปหมด

โยม : อย่างนี้ก็ได้บุญ

หลวงพ่ : นิดหน่อย บาบก็ได้ บุญก็ได้ ได้ด้วยกัน

โยม : อ้าว! แล้วอย่างนี้หลวงพ่รู้ สมมุติรู้ว่าไอ้คนนี้เงินไม่บริสุทธิ์แล้วเราจะรับไหม

หลวงพ่ : มันอยู่ที่จังหวัด จังหะ ถ้าเราทำ หลวงปู่มัน หลวงปู่มันเวลาท่านบิณฑบาตไป นี่หลวงปู่มัน ประวัติหลวงปู่มันนะ บิณฑบาตไป แล้วมีอยู่คนหนึ่งเขาใส่บาตร ท่านไม่ให้ใส่บาตร ท่านไม่รับ ท่านปิดบาตรแล้วเดินผ่านไปเลย แตกตื่นเลยนะ ชาวบ้านแอนตี้เลย เพราะอิสานนะ ชาวบ้านถือว่าเป็นเพราะอะไรๆ พอไปสืบเข้า มันทำตัวไม่ดี มันผิดศีล

ใช้อย่างนี้ถ้ามันทำไปแล้วนะ พูดถึงนะ ทำไปแล้ว เช่น เขามาถวายของทุกอย่าง เราทุกคนเลย อีกคนหนึ่งบอกไม่ให้ใส่อย่างนี้ มันต้องมีความผิด นี่พูดถึงถ้าคนผิด เป็นโอกาสที่จะแก้ไขคนนะ แต่ถ้าไม่แก้ไขคน เขากลับรับ รับเพราะอะไรรู้ไหม เพราะมันทำเข้ามา มันได้บาปมาแล้ว มันก็ให้ได้บุญบ้างเล็กน้อย สิ่งที่มีน้อมมานี้ไม่บริสุทธิ์หรอก

ทำบุญ อย่างทำบุญ อย่างเช่นเราจะพูดบ่อย เช่น โยมพาครอบครัวมา โยมมีศรัทธา โยมได้บุญ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เมียไม่ค่อยศรัทธาเลย ไม่ค่อยมีเวลา แต่เพราะเกรงใจมา ได้ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ใ้อีลูกๆ ไม่อยากมาเลย โคนพ่อแม่บังคับมา ได้ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่เท่ากันนะ หลวงตาบอกว่าเปิดใจใจ การเปิดใจ อากาศเข้าได้มาก บางคนไม่เปิดใจ แง่มนิตเดียว อากาศเข้าเฉพาะรูนั้น

อย่าคิดว่าทำบุญแล้วจะได้เท่ากันนะ ไม่ใช่หรอก มันอยู่ที่เจตนา มาแต่ครั้ง มาแล้ววันนี้มาแล้ว เวลาไปทำบุญที่วัด เวลาพระเทศน์คำเหนื่อย กลับไปฉุนฉิบหายเลย ทำบุญแล้วกลับบ้านโกรธหัวฟัดหัวเหวียง บางคนไปแล้วสุขสบายใจ มันอยู่ที่ใจหมดนะ

ที่นี้เวลาเราพูดกัน เราจะพูดแบบวิทยาศาสตร์ ทำบุญแล้วได้ค่าเท่าไรๆ

ทำบุญแต่ครั้งก็ไม่เหมือนกัน ความชื่นใจ ความดูดี ความอะไร โอ้โฮ! ต่างกัน แต่ที่มันเป็นนามธรรม ที่นี้โยมถามก็ตอบ ตอบยากฉิบหายเลย หมุนอยู่นี้แหละ เพราะไอ้คนตอบมันจะเอารูปธรรมใช่ไหม เอาไปวัดคำอย่างนี้ๆ เลย...ไม่ ลมพัดมาเย็นแล้ว เห็นไหม ลมไม่มาแล้วร้อน แล้วลมจะมาอย่างไรล่ะ แล้วมันก็เป็นธรรมชาติของมัน นามธรรม

โยม : อย่างนี้ถ้าผู้รับไม่รู้ก็ถือว่าไม่ผิด

หลวงพ่ : ถือว่าไม่ผิด เพราะในเนื้อ ๓ ส่วนใจ ถ้าโยมนิมนต์เราไปฉันข้าว บอก “หลวงพ่ ฟรุ้งนี้ไปฉันข้าวบ้านผม ผมจะฆ่าไก่ แกงเขียวหวานไก่ให้กิน” พอไปถึง ถ้าเราตัดข้าวใส่ปากคำหนึ่งเป็นอาบัติปาจิตติย์คำหนึ่ง เพราะอะไรรู้ไหม เพราะโยมบอกจะฆ่าไก่เพื่อเรา เรา

แต่ถ้าโยมนิมนต์ “หลวงพ่อ พຽ່ງนี้ไปฉันข้าวที่บ้านผมนะ” โยมไม่พูดอะไรเลย แล้วโยมจะฆ่าไก่ร้อยตัวพันตัวมันเรื่องของโยม เพราะเราไม่รู้ไม่เห็น แต่ถ้าบอก “พຽ່ງนี้ไปฉันบ้านผมนะ ผมจะฆ่าไก่แกงเจียวหวาน” รู้ ตักแกงเจียวหวานนั้นใส่ปากคำหนึ่งก็ปาจิตตีย์คำหนึ่ง เป็นปาจิตตีย์ทุกคำกลืน ให้อูรู้เห็นนี้สำคัญ แต่ไม่รู้ไม่เห็นมันสุดวิสัยไหม พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้กฎหมายให้ปฏิบัติได้ไง ไม่อย่างนั้นนะ พระปฏิบัติไม่ได้ เป็นอาบัติอยู่อย่างนั้นนะ

โยม : แล้วอย่างเวลาแบบห้ามพระชุดดินอย่างนี้ แต่ว่าเราอยากจะปลุกต้นไม้ตรงนี้ เราจะบอกญาติโยมว่าอย่างไรว่าฉันอยากจะชุดตรงนี้

หลวงพ่อ : พิจารณาให้หน่อย พิจารณาตรงนี้ให้ เขาเรียกกับปียโวหาร

โยม : จะบอกตรงๆ ไม่ได้ สั่งให้ชุดนะ ชุดเลยนะ

หลวงพ่อ : ไม่ได้ ภิภษชุดเองก็ดี ใช่อื่นก็ดี เป็นอาบัติปาจิตตีย์ เพราะในนั้นมันมีจุลินทรีย์ มันมีสาร มีสิ่งมีชีวิต แต่เวลาเขาชุดแล้วพระปลุกได้ พระเรารดน้ำต้นไม้ ปลุกต้นไม้ แต่เวลาพวกโยมเขาชุดให้ แต่เราเป็นบุคคลบอกนโยบายจะเอาอย่างไรๆ โยมเขาทำให้หมด แต่พระเรามีหน้าที่รดน้ำต้นไม้

โยม : แต่หลวงพ่อไปชี้ไม่ได้

หลวงพ่อ : ชี้ได้แล้วบอก เว้นไว้แต่สมมุติ อันนี้ภิภษห้ามจับเงินและทอง เป็นอาบัติปาจิตตีย์ใช่ไหม ทีนี้โยมถวายพระทองคำองค์หนึ่ง พระทองคำ ภิภษจับพระทองคำเป็นอาบัติปาจิตตีย์ เป็นนิสัคคิยาปาจิตตีย์ ทีนี้พระทองคำใครจะรักษา พระทั้งหมด สมมุติพระองค์หนึ่ง สมมุติพระองค์หนึ่งให้เป็นผู้รักษา สมมุติคือตั้งหน้าที่ พอตั้งหน้าที่ให้เป็นผู้รักษา ผู้รักษานี้จับพระทองคำไม่ผิดนะ เพราะทำความสะอาดมัน รักษามัน เว้นไว้แต่สมมุติใจ ในวัด สมมุติให้พระองค์นี้เป็นผู้รับกนิมนต์ ทีนี้พอพระเณรสมัยพุทธกาล ในวัดนี้พอใครจะมานิมนต์เราจะเป็นคนจัดให้ เขาว่าเว้นไว้สมมุติใจ เว้นไว้ใครคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่แทนใจ ทีนี้คนที่เว้นไว้แต่สมมุติ คุวินัย หนังสือ เว้นไว้แต่สมมุติ ความคิดที่เว้นไว้แต่สมมุติ สมมุติตั้งพระให้เป็นหน้าที่ดูแล

โยม : หลวงพ่อ แล้วอย่างจิรวที่เขาว่ามี ๘ ชั้น ๕ ชั้น มันคืออะไร

หลวงพ่ : จะบวชหรือ ศึกษาขนาดนี้

๘ ชั้น ๘ ชั้น ฟ้านี้ นะ มันได้มา บังสุกุลมา การได้ผ้าบังสุกุลมานะ ผืนผ้ามันไม่เท่ากัน ที่นี้การตัด ๘ ชั้น ถ้าผ้ามันเล็ก คือว่าผ้ามันชิ้นเล็กชิ้นน้อยเขาต่อกัน การมาต่อ ถ้ามันชิ้นเล็กมันก็ ๘ ชั้น ถ้ามันได้ผ้าชิ้นใหญ่มา มันก็เหลือ ๗ ชั้น เหลือ ๕ ชั้นอะไรอย่างนี้ มันผ้าชิ้นเล็กชิ้นน้อย

ที่นี้ผ้าชิ้นเล็กชิ้นน้อย ผ้าบังสุกุล พระถือบังสุกุลเป็นวัตร เขาไม่ได้ผ้าด้วยความปรารถนาของเขา พระนี้ไม่ได้ผ้าตามปรารถนานะ คนโน้นถวายนี้ คนนี้ถวายนั้น แล้วเอ็งจะมาตัดให้เป็นอย่างนั้น บางที เราได้ผ้าชิ้นเล็กชิ้นน้อยมา เราก็ตัด ๘ ชั้น

คำว่า “ชั้น” นะ เหมือนแบบว่า จีวร สมมุติ ๒ เมตร คุณเมตรครึ่ง อันนี้มันก็แบ่งกันไปพอดีใช่ไหม แล้วถ้าผ้าเรามันเล็กกว่าอย่างนี้ เราก็แบ่งเป็น ๘ แล้วมันต่อใจ คือต่อให้มากขึ้น คือเศษผ้าต่อให้มากขึ้น ไม่เกี่ยวอะไร ๘ ชั้น ๑๐ ชั้น บางคนตัด ๑๑ ชั้นก็มี ๒๑ ชั้นก็มีนะ

โยม : แล้วอย่างเวลาถวายอันไหนก็ได้หรือ

หลวงพ่ : ใช่ อันไหนก็ได้ เพียงแต่ว่ามาถวายแล้วพระเขาไม่ได้ใช้หรือก ถ้าไปถวายวัดอื่นเขาใช้กันนะ เพราะว่าซื้อจากตลาด สังเกตได้ไหม พระเราไม่เคยใช้เลย เราจะตัดกันเอง

โยม : ซื้อมือถือเป็นผ้าขาว

หลวงพ่ : ใช่

โยม : ที่เขาตัดเสร็จแล้วแต่ยังไม่ยอม

หลวงพ่ : ไม่ ซื้อมือถือไปเลย พระตัดกันเอง พระเราไปตัดเองกันหมด พระเราตัดเย็บเองหมด เพราะว่าจะจะเป็นพระต้องเรียน ต้องศึกษา ต้องรู้ ต้องทำได้ ไม่ใช่พระพิธีกรรม บวชพระมานั่งเฉยๆ ให้คนมากราบมาไหว้ มึงจะบ้าหรือ โยมมีวิชาชิพอะไร โยมก็ต้องมีวิชาชิพของตัวเองเพื่อเป็นวิชาชิพ เพื่อเป็นหน้าที่การงานใช่ไหม พระไม่รู้ทำอะไรเลย เป็นพระโกนหัวโล้นๆ เฉยๆ อย่างนั้นหรือ

โยมมองพระผิดแล้ว พระก็มีวิชาชิพของพระนะ พระต้องทำเป็น พระทำไม่เป็นรับกฐินเป็นอาบัติ ภิกษุผู้ฉลาดต้องกะผ้าที่ชั้นๆ กะผ้าเป็น ตัดผ้าเป็น เน่า เย็บ เน่าไว้ก่อนเพราะมันไม่มี

จักร เย็บด้วยมือ ต้องเนาผ้า เนาผ้าให้เป็น เนาไว้ก่อนแล้วเย็บตาม ภิณฑกะผ้าเป็น เย็บผ้าเป็น ตัดผ้า เป็น เนาผ้าเป็น เย็บผ้าเป็น ย้อมผ้าเป็น มีมาติกา ๘ เขาเรียกมาติกา ๘ เหมือนกัน ๘ หัวข้อ ถ้าภิณฑ โง่งเขลารับกฐินเป็นอาบัติ พระเขามีวิชาชีพ ไม่ใช่บวชมาแล้วชื้อบื้อๆ ต้องทำได้หมด แล้วเดี๋ยวนี้ พระมันทำกันไม่ได้ มหานิกายเขาถึงบอกว่าเวลาถวายจีวรให้ถวายผ้าสำเร็จรูป

ทีนี้ในพระไตรปิฎก ไม่มีมาติกา ๘ อานิสงส์กฐินไม่มี ไม่มีมาติกา ๘ มาติกา ๘ เพื่ออะไร เพื่อให้พระสามัคคี ผ้าผืนหนึ่งเย็บด้วยมือ ถ้าวัดไหนไม่มีความสามัคคี คนจะทำไม่ได้ กฐินนี้จะมีอุบายทำให้ศาสนาเข้มแข็งเยอะมากนะ คราวกรานจีวร คราวกะจีวร คราวเย็บจีวร ในสมณวรรค ไปอ่านสิ ในโกชนวรรค คราวภิณฑมากเข้า คราวกรานจีวร คราวตัดจีวร คราวตัดจีวรให้เสร็จภายในวันเดียว ถ้าพระไม่มีความสามัคคีกัน พระไม่รักกัน พระทำไม่ได้ วินัยบัญญัติไว้มีผลประโยชน์มากมาย แต่เพราะคนมันชื้อบื้อ ประสาเรามันไม่เห็นคุณค่าไง “โอ๊ย! ยุ่งยาก เจ็กตัดมาเสร็จพร้อม สบาย” แล้วพระก็กลายเป็นง่อยง

เขาเรียกมีข้อวัตรปฏิบัตินะ การเคลื่อนไหว การหมุนไป มันทำให้กิเลสมันเกาะใจไม่ได้ ข้อวัตรปฏิบัติ เครื่องอยู่ ธรรมะเป็นเครื่องอยู่ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ แล้ววันๆ ว่างๆ มันก็เข้าไปอินเทอร์เน็ตกันใจ ไปดูหนังไปกันใจ ไม่มีอะไรทำ

แต่ถ้ามีอะไรทำ วันทั้งวันพระไม่อยู่เฉยนะ ฉันทเสร็จแล้วภาวนา เดี่ยวบាយโมงฉันน้ำร้อน ฉันน้ำร้อนเสร็จทำข้อวัตร ทุกอย่างจะมี พระเคลื่อนไหวตลอด พระไม่ใช่แพะเว้ย

ทีนี้ไอ้ ๕ ชั้น ๘ ชั้นมันเป็นที่เศษผ้า มันเป็นที่ว่าพระขยัน พระไม่ขยัน ถ้าไปเย็บมากตัดมากมันกระดุกมาก ผ้ามันจะแข็งแรง ตอนที่พับกระดุก เขาเรียกกระดุก เหมือนโครงกระดุกเรือ กระดุกของจีวร มันจะมีกระดุก ไม่ได้เอาจีวรมาให้ดู มันจะมีกระดุก เวลาตัดเย็บ มีกุติ มีอนุวาท มีอะไร โอ้โฮ! พระเราเป็นหมดละ ไม่เป็นก็ให้เป็น

โยม : แล้วอย่างไปชื้อจีวรสำเร็จรูปอย่างนี้ บางทีเขาจะบอกว่ามี ๑ ชั้น มี ๒ ชั้น มันคืออะไร

หลวงพ่ : สังกาฏิ สังกาฏิต้อง ๒ ชั้น กรรณฐานเราสังคาฏิช้อน ๒ ชั้น

โยม : เพราะตอนไปชื้อมันกึ่งง พอเขาถาม ผมไม่รู้เรื่อง

หลวงพ่ : ไม่รู้เรื่อง เขาถามเพราะว่ามันเป็นกตिकाใจ มันเป็นกตिका เพราะกรรมดาธรรม ยุติเราต้อง ๒ ชั้น เพราะพระพุทธเจ้าให้ใช้ผ้า ๓ ผืนนะ ไม่มีผ้าห่มผ้าห่ม พระชุกังก็มีผ้าห่มที่ไหน ไม่มีอะไรห่อ

ทีนี้ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะบัญญัติ พระพุทธเจ้าจะขึ้นไปบนเขา ห่มจีวรชั้นหนึ่งยังหนาว ไหมหนาว ๒ ชั้นก็ยังไม่หนาวอยู่ ถ้า ๓ ชั้น พอใช้ได้ ก็เลยบัญญัติว่าสังฆาฏิต้องเป็น ๒ ชั้น ถ้าจีวรชั้นหนึ่ง ให้ออกบิณฑบาตเราจะซ้อนผ้าห่ม ๓ ชั้นนะ เพราะมันมีบริวาร ๘ ถือผ้า ๓ ผืน ใจ มีบริวาร ๘ เข้าขึ้นมาต้องห่มออกไป เพราะอรุณขึ้นมันขาดครองใจ ถ้าขาดครอง การขาดครอง พระชุกังก็ไปอยู่ในป่าแล้วไม่ห่มไป ขโมยมันลักไป แล้วบัญญัติด้วยเพราะขโมยมันลักไปใช้ ไหม เมื่อก่อนผ้าเขาตัดกันตามสบายใช้ไหม แล้วพอโจรมันลักไป ขโมยมันไปเกาะออกมาไปใช้ ประโยชน์ได้ สมัยพุทธกาลใช้ไหม พระพุทธเจ้าถึงให้ตัดเป็นชั้นๆ ตัดให้มันແหลกเลย ใจ ตัดเป็น กุติ ถ้าไปเกาะออกก็ใช้อะไรไม่ได้เลยเพราะมันเป็นเศษผ้า ฉะนั้น จีวรมันตัดเป็นชั้นๆ ผ้าดีๆ มาตัดเป็นชั้นๆ ตัดทิ้งเลย แล้วเย็บกลับไปใหม่

ถ้าเราศึกษานิยามสิ่งที่พระพุทธเจ้าบัญญัติ สิ่งที่มาที่ไปนะ ซึ่งมากเลย แล้วถนอมรักษา อยากให้เป็นไป แต่ถ้าอายุมากขึ้นมามันก็ไม่ไหว เช่น หลวงตาเมื่อก่อนท่านถือนผ้า ๓ ผืน เราไปดู ท่านอยู่ เราซักผ้าท่านอยู่ เมื่อก่อน ๓ ผืน เดียวนี้ไม่ไหวหรอก เพราะท่านแก่เฒ่า พอแก่ขึ้นมา มันจะยืนหลักยาก หลวงปู่มั่นท่านถึง ๘๐ นิพพานเลย ท่านรักษาครบทุกอย่าง แต่เราจะเอาชีวิตต่อไป เพื่อประโยชน์โลกณะ เราก็ต้องแบบชีวิตเราเอง

โยม : หลวงพ่ แล้วอย่างเวลานั่งสมาธิ เวลาออกจากสมาธิแล้วลุกขึ้นมาอย่างนี้ บางทีขา กี่ขา ขาไม่ชา มันจะเป็นตัววัดได้ไหม

หลวงพ่ : ไม่ ขาชาไม่ชามันอย่างนี้ ถ้าเรานั่งสมาธิดี จิตมันลงดี มันไม่ชา ถ้านั่งสมาธิไม่ลงนี่ชา เพราะเราคตทับไว้เฉยๆ ไอ้ชาไม่ชามันวัด ทีนี้พอชาไม่ชา เรารู้ใช้ไหม เพราะไอ้อย่างนี้ เราจะเลือกไม่ได้ อาหารที่มีรสชาติดีที่สุด เรากินมือแรกจะอร่อยมาก มือ ๒ มือ ๓ ไปมันก็จืดชืด ไอ้ชาไม่ชา พอเรารู้ว่าชา หลวงตาท่านนั่งตลอดรุ่ง บางวันท่านลุกเดินได้เลยเพราะว่ามันสมาธิเข้า ได้ง่าย บางวันท่านเคยลุกแล้วล้มเลย ท่านถึงบอกเวลามันชาต้องยืดขาไปก่อน วางไว้ เรารู้ ถ้า มันชา อย่าลุก คือยืดขาให้เลือดลมมันเดินก่อนแล้วก็ลุก ไม่มีอะไรห่อ

โยม : ไม่ เอาตัวนี้เป็นตัววัดได้ไหม

หลวงพ่ : ได้

โยม : สมบัติดีๆ ลุกเลย มันไม่มีอะไรเลย

หลวงพ่ : ไซ้ วัดได้ แต่มันเป็นปลายเหตุ แล้ววัดทำไม เดียวก็ล้ม เราแก่รู้สึกพอ เราลุก ถ้าเราารู้สึกก็รู้แล้วนี่ ถ้าเราไม่รู้สึกหา เออ! วันนี้ดี

โยม : ถ้าขามันลุกไม่ได้ ลุกขึ้น ไปก็กะแผลก

หลวงพ่ : ไซ้ แล้วกะแผลกแล้วเราก็นั่งให้เลือดลมมันเดินดีก่อน เพื่อไม่ให้ร่างกายเรามันเสียหาย ร่างกายเรา เรือนะ ได้เรื้อมันคนละลำ แล้วจะพาเรือเข้าฝั่ง จะเข้าได้ไม่ได้ แล้วเรื้อมันชำรุดต้องปะ ไม่ปะเดี๋ยวเข้าฝั่งไม่ทัน ก็ต้องดูแลมันบ้าง แต่ก็อย่าไปตามใจมัน มันอยากโน่นอยากนี่ไง ไม่ให้ๆ แต่ก็อย่าทำลายให้มันถึงกับทำอะไรใช้ประโยชน์ไม่ได้ จบ